IL-PULIZIJA MAGAZINE

Ħarġa Vol. 9 - Nru. 12

PULIZIJA TA' MALTA

DOMINE DIRIGE NOS

Ideal Standard

The Finest Bathrooms in the World

Ideal Standard have always lived up to their name, maintaining a standard of excellence producing comfortable, durable, practical and beautiful bathrooms. Exquisite craftsmanship combined with technical precision and over 100 years of experience have put Ideal Standard bathrooms in a class of their own, making them not only the finest, but the largest bathroom manufacturers in the world.

Exclusively represented by:

ROGER SATARIANO & SON LTD.

AGENTS, DISTRIBUTORS, IMPORTERS & CONTRACTORS

Msida Valley Road, B'Kara. Tel: 442769, 491017, 448628, 492548. Fax: 497017.

IL-PULIZIJA MAGAZINE

Harġa Vol 9 - Nru.12

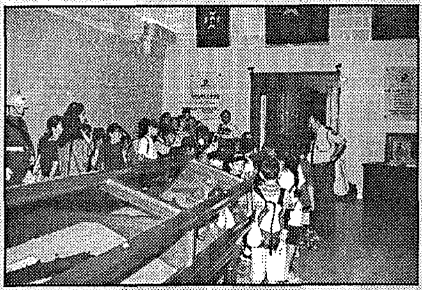

Pġ 32 Il-Mużew tal-pulizija

Pġ 35 Sports

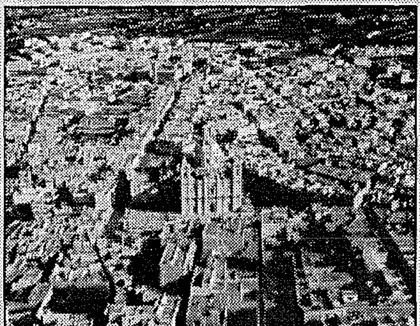

Pġ 34 Il-Qalba tar-Raħal qed tħabbat jew...

3 Editorjal

4 M.P.A.

7 Attivitajiet tal-Milied

9 The Dynamics of Domestic Abuse

14 Tobacco Abuse

15 Prohibiting smoking in all public areas

17 Ordinanza dwar ir-Reg Traffiku

19 Human Aggression

21 Ghaqda Pulizija Pensjonanti

23 Obitwarju

25 Sir George Borg - it-tielet parti

29 Ġabra ta' appelli kriminali

32 Il-Mużew tal-Pulizija

34 Il-Qalba tar-Raħal qed tħabbat jew ...

35 Sports

37 Junior Photographer of the year 1997/98

Pġ 37 Junior Photographer of the Year

HARĠA

Make their money grow faster than they do.

By opening a BOV deposit account for your child now you help them to a more secure future. Bank BOV.

Bank of Valletta

Malta's Leading Bank

EDITORJAL:

Il-Milied it-Tajjeb

Iż-żmien tas-sena li qegħdin fih huwa żmien fejn kull wieħed u waħda minnha jkun qiegħed jippanja kif sejjer iqatta' l-isbaħ żmien tas-sena. Żgur li kulħadd iżejjen daru mill-aħjar li jista' biex flimkien mal-familja u l-ħbieb tiegħu jqatta' din il-festa tant popolari kważi mad-dinja kollha mill-aħjar li jista'. Ir-rigali ma jonqsux u għal xi wħud mad-dinja speċjalment għat-tfal dawn ikunu mistennija.

Għalina l-membri tal-Korp tal-Pulizija l-festi tal-Milied iġibu ferħ u anke xi naqra dwejjaq. Ferħ għaliex aħna umani bħal kull wieħed minnha xi oħra nieħdu pjaċir bil-festi u dwejjaq għax kull wieħed minnha xi ġurnata jew oħra matul dawn iż-żmenijiet se jmissu jidħol għax-xogħol bħal ġranet l-oħrajn kollha tas-sena. Ħadd ma jieħu pjaċir jidħol għax-xogħol nhar il-Milied jew nhar l-Ewwel tas-Sena, biss pero' għaliex aħna aċċejttajna li nerfgħu dawn ir-responsabbiltajiet u naqdu d-doveri tagħna billi nservu lis-soċjeta', nidħlu għax-xogħol forsi bi ftit aktar geddum minn meta nkunu ordnati re-inforz fil-frank tagħna. Kulħadd jaqbel li l-akbar problema hija l-familja speċjalment it-tfal. Sew il-mara kif ukoll it-tfal ma jieħdux pjaċir jarawna sejrin għax-xogħol f'ġurnata ta' festa u għal dawn huwa ferm diffiċli li jidraw.

Madankollu aħna ninsabu ċerti li l-Kumitat ta' l-Entertainment tal-Korp tal-Pulizija jaf b'dawn id-diffikultajiet u ħa ħsieb li l-attivitajiet soċjali organizzati għal dawn iż-żminijiet għall-membri tal-Korp u għall-familjari tagħhom ġew imqassma, matul il-festi kollha biex min ma jkunx jista' jattendi għal waħda jattendi għal oħra. Minn din il-faċċata aħna nixtiequ nħajrukom biex kemm jista' jkun tipparteċipaw f'dawn l-attivitajiet għaliex hija l-parteċipazzjoni li tagħmel suċċess l-attivita' organizzata.

L-attendenza tagħkom għal dawn l-attivitajiet soċjali għandha jkollha żewġ għanijiet, l-ewwel li wieħed jiddeverti flimkien mal-familja u l-ħbieb tiegħu u t-tieni biex aħna lkoll li ta' spiss niltaqgħu ma' l-istess problemi u diffikultajiet nifhmu aktar lil xulxin u nersqu aktar qrib xulxin biex il-ħbiberija tiżdied.

Aħna nixtiequ l-MILIED IT-TAJJEB U SENA ĠDIDA MIMLIJA PROSPERITA' lill-membri kollha tal-Korp tal-Pulizija, lill-ex-membri u pensjonanti. Nagħmlu wkoll l-istess awguri għal kumplament tal-qarrejja ta' dan il-magazin.

Editur:

PC 512 Martin ELLUL

Membri Bord Editorjali:

Inspector David SALIBA
Inspector Mary MUSCAT
PS 402 M. TONNA
WPS 21 J. BORG SCERRI

Volum 9 Numru 12
Maħruġ mill-Pulizija

Issettjat u Stampat:

PALPRINT PRESS,
O/L OF MERCY STR.,
ZEJTUN.
TEL/FAX: 678609

Ritratti ta' dan il-magazin meħuda minn Ps 423 N. Grixti Pc 516 A. Borg

Kull korrispondenza għandha tkun ittajpjata u għandha tintbgħat lill:

Editur "Il-Pulizija",
Police Library,
Police Headquarters,
Floriana CMR 02.

Abbonamenti għal "Il-Pulizija" għandhom isiru fl-indirizz imsemmi għall-prezz ta' żewġ liri Maltin fis-sena, u tirċievi l-magazine id-dar bil-posta.

Il-materjal li jiġi pubblikat f'dan il-magazine mhux bilfors jirrifletti l-opinjoni tal-Bord Editorjali.

"Il-Pulizija" tirringrazzja lid-ditti u aġenti tar-reklami li għoġobhom jagħtuna u nheġġu lil qarrejja biex jagħmlu użu minnhom.

M.P.A.

minn Ps 777 J. Zammit

Bħal ma tafu f'dawn l-aħħar xhur, il-Gvern nieda l-proposti tiegħu għal bidu u t-tkomplija ta' White Paper. Bħal parti mir-riforma fil-Korp tal-Pulizija. Fl-ewwel laqgħa formali li kellna fis-sala Vilhena ma l-Onor. Minisitru J. Mizzi fil-preżenza tal-Kummissarju G. Grech u s-sinjuri D. Spiteri Gingell u taw bidu għal ta' din il-White Paper u tkellmu dwar liema diviżjoni hemm il-ħsieb li l-korp tal-Pulizija għandu jħares għal millenju ġdid.

Bħal ma jafu ħafna mill-membri li kienu preżenti għal din il-laqgħa, jien kont wieħed minn dawk li tkellimt għala l-M.P.A. qatt ma ġiet ikkunsidrata rigward dak kollu li għandu x'jaqsam magħna. Biex ma nieħux fit-tul ġie deċiż dak il-ħin li M.P.A. għandha tkun preżenti u jikkonsulta u anki tieħu parti attiva f'kull laqgħa li tirrigwardha lil-membri tagħna.

F'kull laqgħa li saret minn dak in-nhar sal-lum il-board eżekuttiv ta' M.P.A. ta kontribut siewi f'ċertu deċiżżjonijiet li saru, fejn fil-White Paper. Matul dawn il-laqgħat li saru kemm mas-sur Cauchi assisent kemm u tiegħu ta' Pjannar u Strateġiji kif ukoll ma ' Dr. Joe Brincat LL.D. bħala il-bniedem inkarigat mill-Prim Ministru biex iħejji dan id-dokument, u jien naħseb li ħafna minn dak li xtaqna ndaħħlu f'dan id-dokument għal ġid tal-membri tal-korp daħħalnieh.

Mal-ħruġ tal-White Paper, deher fiċ-ċar li M.P.A. kien ser ikollha rwol kbir u serju u żgur li ser tkun tarka soda għalina l-membri. Dan qed ngħidu mhux għax kif inhi komposta l-lum M.P.A. kienet bla saħħa, anzi s-saħħa li kellha kienet aċċettata mill-membri preżenti u żgur li dak li għamlet sa' issa kien sodisfaċenti għal ħafna mill-membri tagħha. Pero' ż-żmien jinbidel u mill-ħruġ tal-liġi tal-kodiċi tal-Pulizija l-ġdida M.P.A. ser ikollha saħħa potenzjal kbar u tmexxija akbar u b'saħħitha, u ngħid għaliex, u nitkellem fuq il-futur saħħa. Il-liġi l-ġdida titkellem fuq 'Għaqda volontarja'.

Fil-preżent kull min jidħol fil-pulizija s-sħubija fil-M.P.A. hija awtomatika, però fil-ġejjieni d-dħul huwa volontarju, u meta d-dħul ikun volontarju l-għaqda tkun aktar b'saħħitha għax dawk li jmexxuha jiġu direttament eletti u meta wieħed joħroġ għal elezzjoni fejn hu jitla direttament mill-voti tal-membri, jkun iħossu li hu ġie fdat b'impenn li ta' dan l-impenn hu kien ser jagħti rendikont lil membri ta' M.P.A. Rigward t-tmexxija M.P.A. il-ġdida ser tkun involuta aktar minn qatt qabel. Per eżempju qatt ma kelna rappreżentant waqt is-smiegħ ta' każi ta' ksur ta' dixxiplina quddiem il-kummissarju, però issa jidher li dan ser jkun possibbli li membru ta' M.P.A. ikun preżenti waqt dan is-smiegħ u mhux biss hekk M.P.A. ser tkun tista' taħtarlek persuna biex tiddefendik. Barra minn hekk M.P.A. ser jkollha rwol importanti wkoll fit-tmexxija ta' ċertu deċiżjonijiet li ser jittieħdu għal beneficċju tal-korp kif ukoll tal-membri tagħha.

M.P.A. qed titlob wkoll li kemm fil-welfare kif ukoll f'dawk l-affarijiet soċjali tkun rappreżentata ta' veru, biex f' għaqda ta' l-istess membri tkun tista' torganizza attivitajiet kemm għal membri kif ukoll għal familji ta' l-istess membri biex dejjem jkun hemm aktar għaqda fi ħdan il-membri kollha ta' M.P.A. Għalhekk, jien nixtieq li meta jasal dak il-jum li aħna l-membri preżenti ta' M.P.A. niġu mgħajta sabiex nitfgħu u nagħżlu l-membri ta' M.P.A. jkun aħna minn ta' l-ewwel anki jekk niġu mitluba dik ix xi ħaġa żejda fix-xahar għax dak li aħna nagħtu u ninvestu fl-istess M.P.A. xi darba għad niġu bżonnu. Għalhekk għal darba oħra nħeġġeġ li dawk li fil-preżent qed jaħsbu biex meta M.P.A. tiġi volontarja u huma lesti biex jirreżenjaw jirriflettu ftit u jergħu jikkunsidraw l-azzjoni tagħhom.

Ħbieb peress li dan il-magażin huwa wieħed ta' żmien il-festi sbieħ tal-Milied - flimkien mal-membri kollha tal-kumitati fi ħdan M.P.A., jien nixtieq li l-Kummissarju Uffiċjali u l-membri kollha u l-familji tagħkom l-isbaħ xewqat dak kollu li tixtieq qalbkom.

Grazzi

Seg. M.P.A.

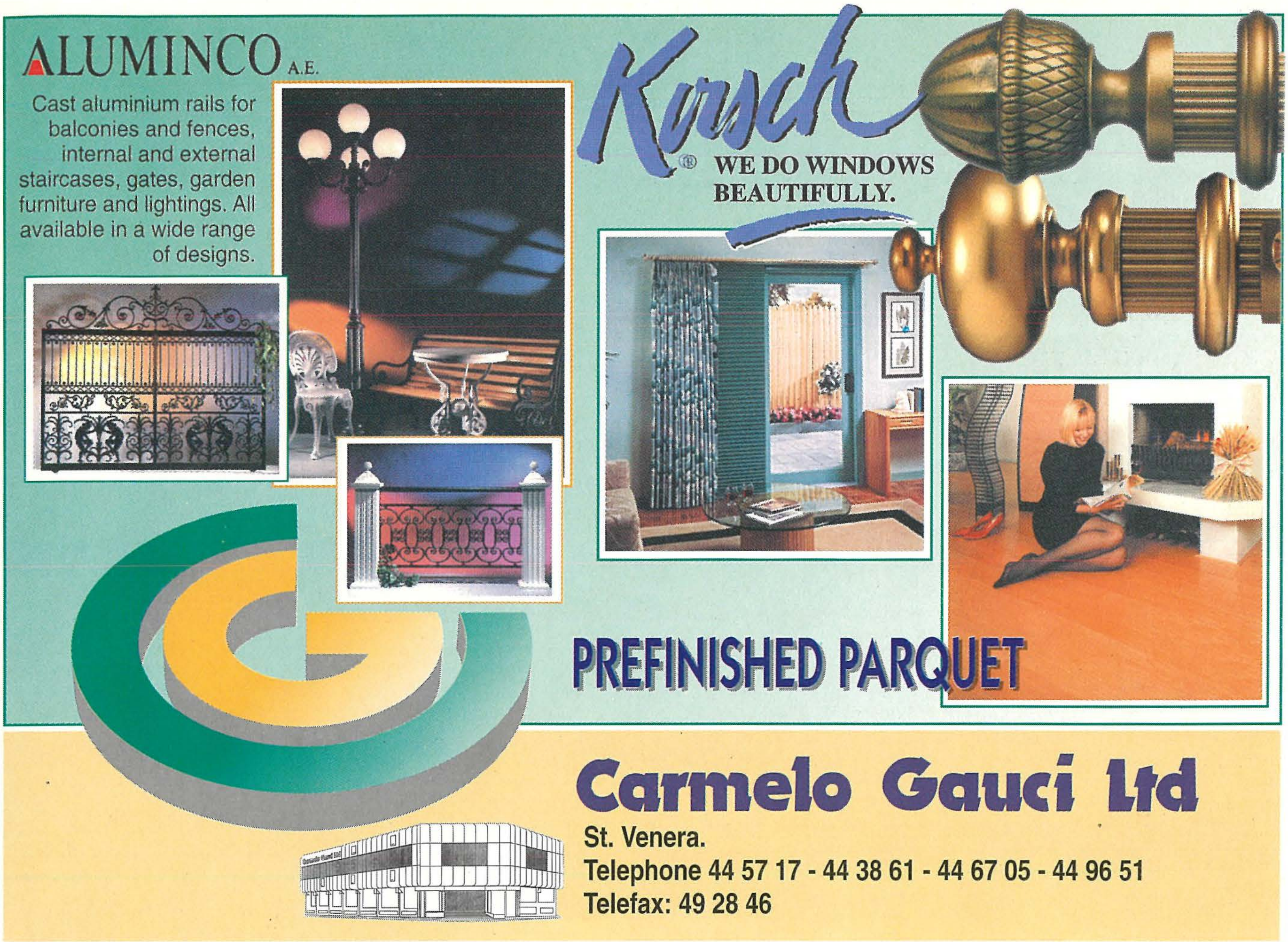
ALUMINCO A.E.
Cast aluminium rails for balconies and fences, internal and external staircases, gates, garden furniture and lightings. All available in a wide range of designs.
Kirsch® WE DO WINDOWS BEAUTIFULLY.
PREFINISHED PARQUET
Carmelo Gauci Ltd
St. Venera.
Telephone 44 57 17 - 44 38 61 - 44 67 05 - 44 96 51
Telefax: 49 28 46

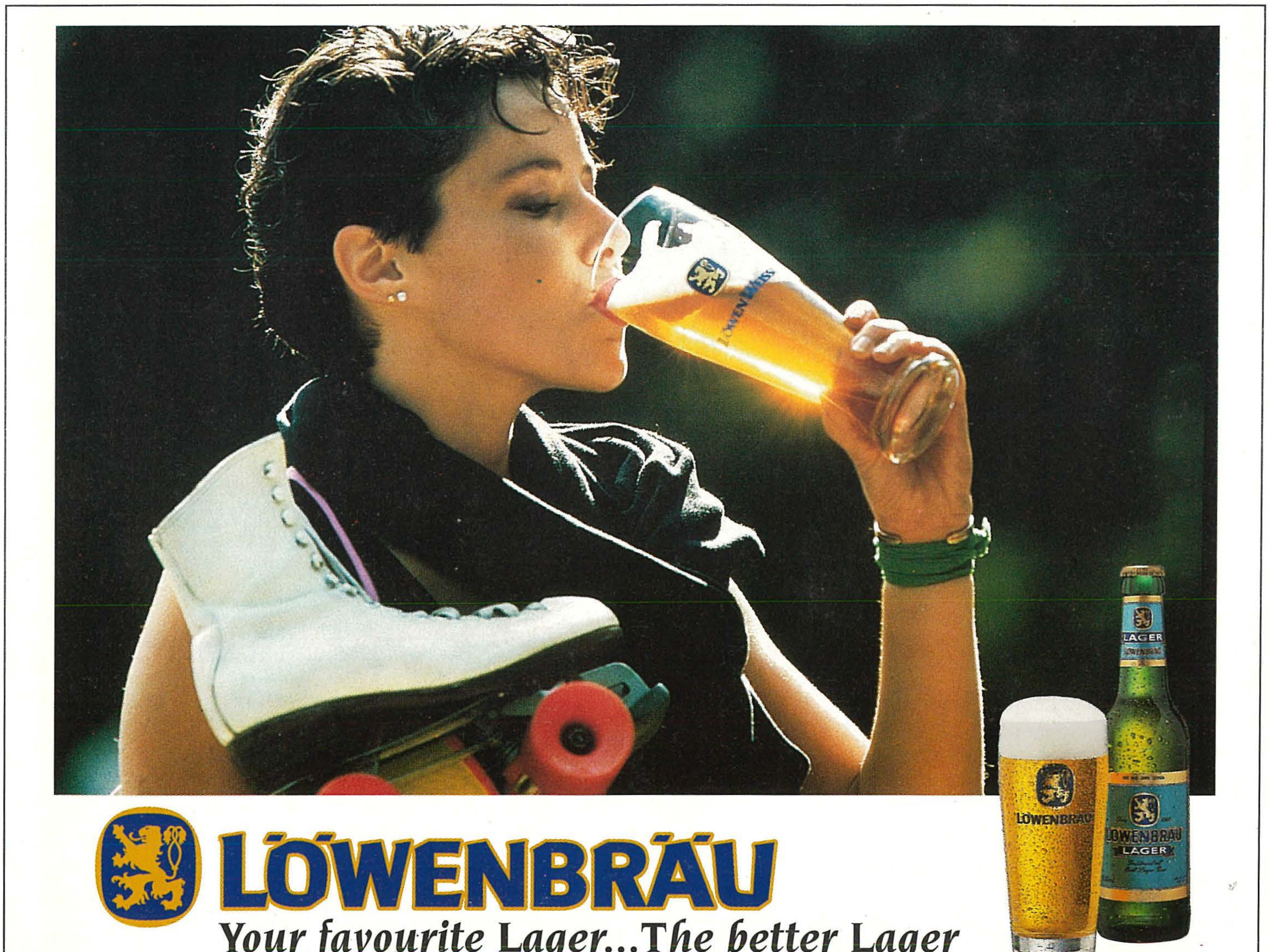
LÖWENBRÄU
Your favourite Lager...The better Lager

BUPA Malta
Private Hospital
Scheme

Il-Vantaġġi
tal-Kura Medika Privata

Ukoll inti u l-familja tiegħek tixtiequ li tgawdu l-vantaġġi kollha tal-kura medika privata. Permezz ta' l-iskema tal-BUPA għall-kura fl-Isptarijiet Privati issa huwa possibli li inti wkoll tikseb kura fi sptarijiet u kliniċi privati.

Li jfisser li tagħżel inti meta u fejn tmur għall-kura, kif ukoll tagħżel l-ispeċjalista li jikkurak. Barra minn hekk hemm il-kumdità li ssib fi sptar privat, b'attenzjoni personalizzata.

Min ikun membru f'din l-iskema tal-BUPA ma jkollu għalfejn jagħmel ebda ħlas fl-isptar. Taħseb għal kollox il-BUPA.

L-iskema tal-BUPA għall-kura fl-Isptarijiet Privati tipprovdilek protezzjoni sa mill-ewwel vista għand it-tabib, tul il-kura fl-isptar u wkoll wara.

Fuq kollox ir-rata tas-sottoskrizzjoni f'din l-iskema tal-BUPA hija raġonevoli ħafna filwaqt li hemm diversi modi kif tista' tħallas.

Biex tikseb informazzjoni sħiħa dwar l-iskemi tal-BUPA, jekk jogħġbok ċempel issa jew ibgħat għal dettalji billi timla l-kupun u timpustah lil: BUPA Malta, BUPA House, 32 Triq San Pawl, Valletta VLT 07. Tel: 244162 Fax: 234795.

Jiena nteressat li nkun naf dwar il-protezzjoni tal-BUPA għal kura medika privata:

- ☐ **fi SPTARIJIET PRIVATI**
- ☐ **fi KLINIĊI PRIVATI**
- ☐ **f'MALTA, GĦAWDEX, IR-RENJU UNIT**
- ☐ **f'KULL PAJJIŻ (inklużi Malta u Għawdex, imma bl-eċċezzjoni ta' l-Istati Uniti u l-Kanada)**
- ☐ **f'KULL PAJJIŻ**

Jiena nteressat li nifforma grupp tal-BUPA għal ______ impjegati, bi protezzjoni f' ______ (semmi pajjiż jew pajjiżi).

Isem: ______________________

Indirizz: ______________________

____

______________________ Tel: ______

- **Il-BUPA hija l-organizzazzjoni ewlenija fir-Renju Unit - u waħda mill-ewlenin fid-dinja - fost dawk li jipprovdu għall-kura medika privata.**
- **Il-BUPA tipprovdi protezzjoni lil aktar minn 3.5 miljun persuna madwar id-dinja, u lil aktar minn 65,000 f'Malta u Għawdex.**
- **Il-BUPA ntroduċiet skemi għall-kura medika privata f'Malta sa mill-1971.**
- **Il-BUPA għandha l-isptarijiet tagħha filwaqt li ntroduċiet it-testijiet għas-saħħa fir-Renju Unit.**

BUPA Malta

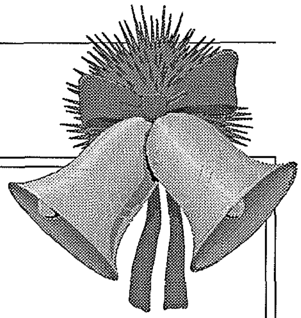

Attivitajiet fil-Milied

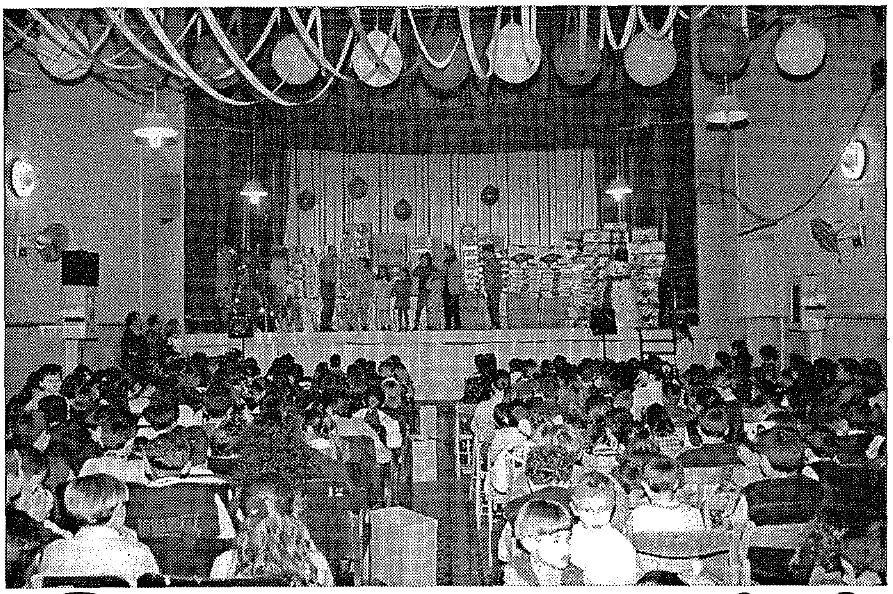

Party għat-tfal

Party għat-tfal tal-membri tal-Korp
ta' bejn il-ħamsa u t-tnax-il sena,
ser isir fis-sala Sir Temi Zammit ta' l-Universita' tal-Qroqq
nhar it-Tlieta 23 ta' Diċembru 1997.
Ħin:- 3.30 'il quddiem
Tfal ta' bejn 2 sa 4 snin
jiġbru r-rigali tagħhom mill-librerija tal-Pulizija
minn nhar l-Erbgħa 24 ta' Diċembru 1997 sat-8 ta' Jannar 1998.

BALLU TAL-PULIZIJA

Phoenicia Ball Room 26.12.97 mis-7.30 'il quddiem
Dħul b'xejn , membru tal-Korp, familjari, ħbieb
u pulizija pensjonanti huma mistiedna
li jattendu għal din il-lejla ta' żfin u divertiment.

Dinner Dance tal-Milied

Jerma Palace Hotel M'Scala 30.12.97
7.30 p.m. Membru tal-Korp, familjari u mistiedna għall-prezz ta' Lm6 kull persuna.
Biljetti huma limitati.

PALPRINT PRESS

Typsetters, Designers Publishers & Printers of

- FULL COLOUR BROCHURES
- BOOKS
- MAGAZINES
- STATIONERY
- INVITATIONS FOR ALL OCCASIONS

We are also direct importers of a large variety of Wedding Invitations and Souvenirs at very reasonable prices

OUR LADY OF MERCY STR.,
BIR-ID-DEHEB, ZEJTUN.
TEL/FAX: 678609

The Dynamics of Domestic Abuse

While on their honeymoon, 23-year-old Mike becomes verbally abusive to his wife, Mary, after she suggests that he has had enough to drink. Mary is surprised by Mike's behavior and his hostile reaction to a her. Soon after, however, he apologizes, and because he has always been so kind and gentle, Mary believes him when he tells her that this will never happen again.

Several months later, a similar episode occurs. This time, Mary takes the blame, telling herself that these types of incidents are normal in a new marital relationship. She resolves to do things that will make Mike happy and avert confrontations .

Three weeks later, Mike hits Mary during an argument. After several violent episodes during a 2 month period, Mary finally calls the police because she fears for her safety. Responding officers arrest Mike and charge him with assault under the state's domestic violence laws.

Recognizing the trouble that awaits him, and in an effort to get her back on his side, Mike sends Mary flowers while he is in jail. With the flowers, he includes a long note, in which he expresses his deep sorrow for the pain he has caused her and promises that the behavior will never be repeated. Because his note is so compelling, Mary believes that he has learned his lesson and that their relationship will improve. The following day, she informs the city attorney's office that she does not wish to cooperate with the prosecution. When the prosecutor concludes that the state' s case is too weak without Mary as a witness, the state drops its charges against Mike, and he is released from jail.

Scenarios such as this have long constituted a staple of American policing. In many communities, reports related to domestic abuse make up the largest category of calls to which police officers respond. Yet, until fairly recently, police of officers rarely ventured into the private domain of the marital relationship. At most, officers responding to calls for help attempted to calm things down and arrange for one party to leave the home for the evening. While such an approach provided a short-term solution, it rarely helped bring about an end to the violence.

During the 1980s, this response began to change as communities implemented more aggressive strategies to address domestic abuse. Many law enforcement agencies began to explore new ways for officers to respond to domestic violence calls. Gradually, the focus shifted from merely "maintaining the peace" to arresting offenders, protecting victims, and referring battered women to shelters and other community resources available to help victims of domestic violence.

This move toward fostering a better understanding of domestic violence represents a clear departure from the approach law enforcement agencies once took toward the issue. However, despite the progressive changes that have taken place during the past two decades, law enforcement still does not address domestic violence in the same way it addresses other violent crimes. While investigators attempt to understand the motivations and characteristics of such offenders as rapists or serial murderers, little attention has been given to profiling batterers. Law enforcement officers who must confront batterers on an almost daily basis would be well served to develop a better understanding of the dynamics of domestic abuse.

A CLOSER LOOK AT DOMESTIC ABUSE

Officers called upon to respond to and investigate domestic abuse calls need to have a full understanding of the complex sosocial, economic, and psychological issues that surround acts of domestic violence. To assist in the investigation of these cases and to educate police officers about this type of abuse, New Jersey's domestic violence laws require that all police offic-

Continued on page 10

.....The Dynamics of Domestic Abuse

Continued from page 10

ers receive biannual training in this area. This training brings several pieces of the puzzle together to provide officers with a greater understanding of the dynamics of domestic violence.

Not a Fair Fight

During training, officers learn that domestic violence is not mutual combat. Domestic abuse is about one person dominating and controlling another by force, threats, or physical violence. The long-term affects of domestic violence on victims and children can be profound. A son who witnesses his father abuse his mother is more likely to become a delinquent or batterer himself. A daughter sees abuse as an integral part of a close relationship. Thus, an abusive relationship between father and mother can perpetuate future abusive relationships.

Battering in a relationship will not improve on its own. Intervention is essential to stop the reign of terror. When intervention is lacking, the results can be dire.

Types of Abuse

Officers investigating domestic violence should have an understanding of the types of abuse they may encounter. Because domestic violence is a pattern of coercive control founded on and supported by violence or the threat of violence, this abuse may take the forms of physical violence, sexual violence, emotional abuse, and/or psychological abuse.

Physical violence includes punching, choking, biting, hitting, hair-pulling, stabbing, shooting, or threats of this type of violence. Sexual violence is characterized by physical attacks of the breast and/or genital area, unwanted touching, rape with objects, and forced sexual relations, including marital rape.

> **"Domestic abuse is about one person dominating and controlling another by force, threats, or physical violence."**

Emotional abuse takes the form of a systematic degrading of the victim's self-worth. This may be accomplished by calling the victim names, making derogatory or demeaning comments, forcing the victim to perform degrading or humiliating acts, threatening to kill the victim or the victim's family, controlling access to money, and acting in other ways that imply that the victim is crazy.

Psychological battering involves all of these features of emotional abuse, but also consists of at least one violent episode or attack on the victim to maintain the impending threat of additional assaults. Destruction of property is violence directed at the victim even though no physical contact is made between the batterer and the victim. This includes destroying personal belongings, family heirlooms, or even the family pet. This destruction is purposeful and the psychological impact on the victim may be as devastating as a physical attack.

Characteristics of Batterers

Most batterers are masters of deception. Few exhibit violent behavior to anyone other than their victims. Often, batterers possess winning personalities and are well liked in the community. However, they frequently exhibit vastly different public and personal behavior.

In the wake of a violent domestic abuse incident, batterers often attempt to convince responding police officers that their victims are mentally off balance. Many times they fool officers into leaving without conducting a proper, thorough investigation.

Developing a deeper understanding of the characteristics of batterers will help police officers realize when batterers are attempting to manipulate them. To help identify potential batterers, officers should be aware of other common traits they generally possess. These include:

• Low self-esteem. This often results from physical or sexual abuse and/or disapproval or neglect by a parent or authoritarian figure from the batterer's childhood.

• Extreme insecurity and an inability to trust others. Batterers have difficulty establishing close friendships. They tend to be critical or jealous of their partners.

• Denial of responsibility for their behavior. Batterers often deny that abuse has occurred. They also minimize the impact of their assaultive behavior or blame their partners for causing an incident.

• Need to control. Batterers choose to abuse their partners.

.....The Dynamics of Domestic Abuse

Their purpose is to control them. Batterers use violence or attempted or suggested violence to make their partners comply with their wishes.

THE CYCLE OF VIOLENCE

Police generally become involved in a domestic abuse situation once it has reached a flash point. However, in most domestic abuse cases, physical abuse occurs during one of the three phases that make up the cycle of violence. By becoming familiar with the features of each phase in this cycle, responding officers can help victims understand that the cycle of abuse is likely to continue if nothing is done to address the underlying causes.

In a battering relationship, the cycle of violence includes three distinct phases. Investigating officers who understand these phases can offer objective insight to victims of the violence. For example, if an officer can advise a victim that the batterer's next step likely will be to apologize and possibly send flowers in order to keep her in the relationship, she may be more inclined to understand that the cycle will repeat itself if no intervention occurs.

Tension-Building Phase

During the first—and usually the longest—phase of the overall cycle, tension escalates between the couple. Excessive drinking, illness, jealousy, and other factors may lead to name-calling, hostility, and friction. Unless some type of professional intervention occurs at this point, the second phase of the cycle—acute battering—becomes all but inevitable.

During the tension-building phase, a woman may sense that her partner is reacting to her more negatively, that he is on edge and reacts heatedly to any trivial frustration. Many women recognize these signs of impending violence and become more nurturing or compliant or just stay out of the way.

A woman often will accept her partner's building anger as legitimately directed at her. She internalizes what she perceives as her responsibility to keep the situation from exploding. In her mind, if she does her job well, he remains calm. If she fails, the resulting violence is her fault.

> **"...an experienced batterer generally will not leave marks on the victim that would be readily noticeable to others."**

Acute-Battering Phase

The second phase of the cycle is the explosion of violence. The batterer loses control both physically and emotionally. Many batterers do not want to hurt their partners, only to teach them a lesson and control them. However, this is the stage where the victim, the batterer, or responding officers may be assaulted or killed.

Unless the battering is interrupted, the violence during this phase will take at least as severe a form as is necessary for the abuser to accomplish his goal. Once he has the victim under his control, he may stop. In other cases, where the batterer completely loses emotional and physical control, the consequences can be deadly.

The violence may be over in a few minutes or last for several minutes or hours. Although there may be visible injuries, an experienced batterer generally will not leave marks on the victim that would be readily noticeable to others.

After a battering episode, most victims consider themselves lucky that the abuse was not worse, no matter how severe their injuries. They often deny the seriousness of their injuries and refuse to seek medical attention.

Law enforcement officers who respond immediately after a violent episode may find an abusive perpetrator who appears extremely calm and rational. His calm demeanor is deceptive; he has just released his anger and vented his tensions at his victim. The batterer may point to the victim, who may be highly agitated or hysterical because of the abuse, and attempt to blame her for the violence. The victim may, in fact, respond aggressively victim's fear that more severe retaliation awaits her if officers arrest the batterer. The victim also may feel desperate about the impending loss of financial support or even emotional support she receives from the abuser.

Although officers should not make any false promises, they should reassure the victim that

Continued on page 12

....The Dynamics of Domestic Abuse

➟ **Continued from page 11**

the mechanisms are in place for the criminal justice system to help. Officers have a responsibility to provide a complete, professional investigation so that the system will work. A haphazard investigation, or a lack of concern by responding officers, could result in a violent abuser's being released from jail to retaliate against a vulnerable victim.

Honeymoon Phase

The third phase of the cycle is a period of calm, loving, contrite behavior on the part of the batterer. The batterer may be genuinely sorry for the pain he has caused his partner. He acts out of his greatest fear—that his partner will leave him. He attempts to make up for his brutal behavior and believes that he can control himself and never again hurt the woman he loves.

The victim wants to believe that her partner really can change. She feels responsible, at least in a part, for causing the incident, and she feels responsible for her partner's well-being.

It is at this stage that many victims request that complaints against batterers be dropped. If police conducted a thorough investigation, the prosecutor's office can reacquaint a reluctant victim with photographs of her injuries. When the victim sees the cuts and bruises that she received at the hands of her now apologetic partner, she may reconsider the wisdom of dropping the charges.

Likewise, if officers had the victim provide a statement of events at the time of the incident, this could prove an invaluable tool for prosecutors. Not only does such a statement establish probable cause, but prosecutors can have the reluctant victim review the details of her abuse to refresh her memory.

Officers and prosecutors also can explain that the contrite behavior being exhibited by the batterer may, in all like hood, give way to a new cycle of violence.

For police officers, the possibility that a victim will forgive her abuser during the honeymoon phase underscores the importance of conducting a thorough investigation. The goal of officers responding to a domestic abuse call should be to develop a case that can be prosecuted even if the victim becomes reluctant.

Understanding the Cycle of Violence

While most domestic relationships involving violence include some type of cycle, not all violent relationships go through each phase as described above. Some batterers never express any type of remorse for their actions and, in fact, will continue to use threats and intimidation to discourage a victim from

filing a complaint or testifying in court. For such abusers, the thought of resorting to flowers or apologies would never cross their minds. However, most domestic abuse cases follow a pattern corresponding, in some way or another, to the cycle of violence.

CONCLUSION

In recent years, law enforcement has enhanced its ability to resolve various types of cases by studying the motivations and profiling the characteristics of offenders who perpetrate certain types of crimes. The police can apply this same strategy to help address the issues surrounding domestic violence.

Investigations of domestic violence cases should evolve with a; full understanding of the characteristics of batterers and the cycle of violence. Law enforcement officers- also should make clear to victims clear that the criminal justice system can help protect them and will work for their benefit. But the police must back up such guarantees with thorough, professional investigations.

The abusive relationships of the past were allowed to persist, in part, because restrictive statutes and misplaced social mores concerning violence within the domestic setting tied the hands of police and prosecutors.

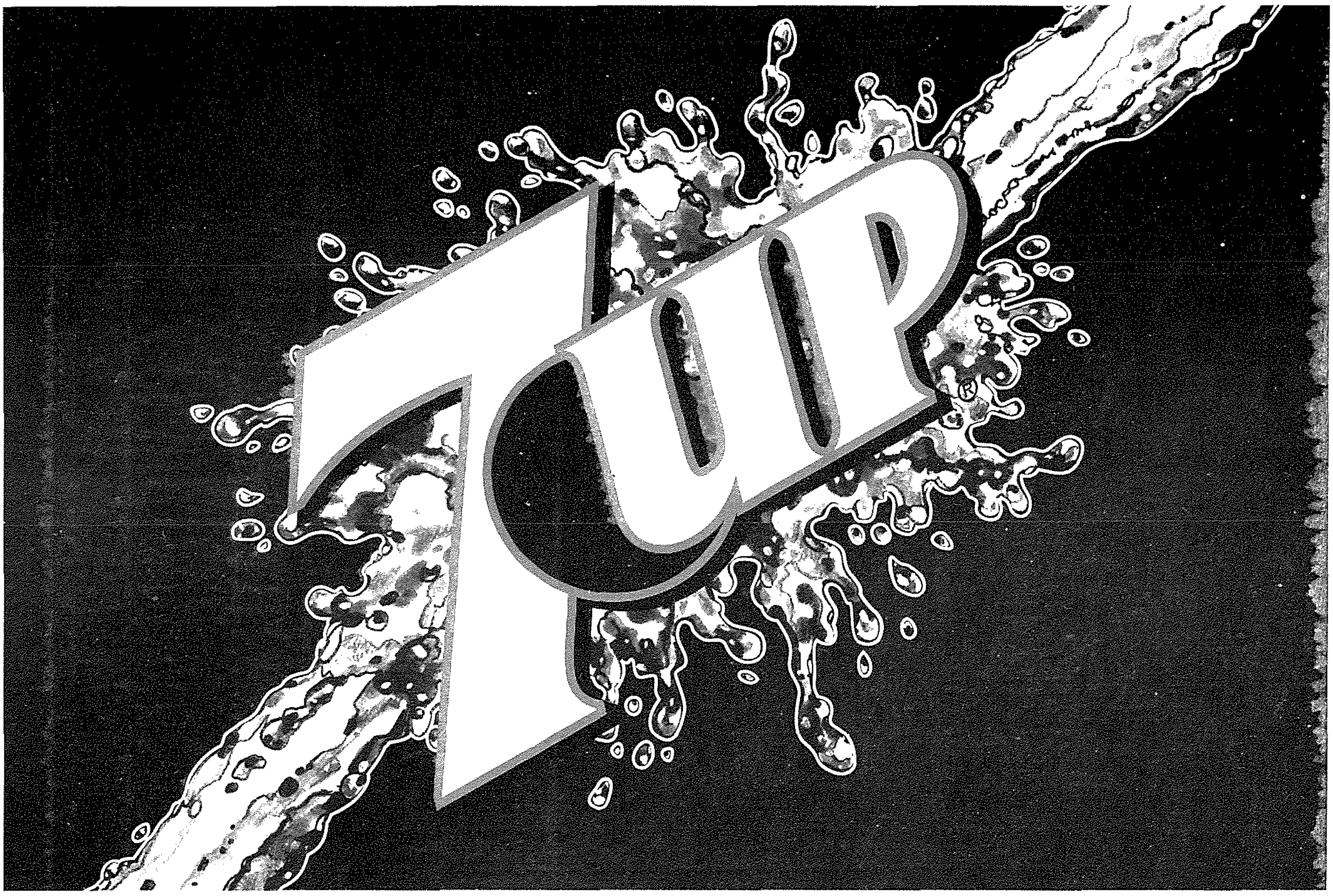

SIGMA PAINTS

THE MOST EXTENSIVE PRODUCT RANGE ON THE MARKET

SIGMA
COATINGS

Ask your local ironmonger and insist on

SIGMA PAINTS

for further enquiries please contact
SIGMA COATINGS (MALTA) LTD.
Tel: 448382, 495413 - Fax : 491145

TOBACCO ABUSE: PROHIBITING SMOKING IN ALL PUBLIC AREAS

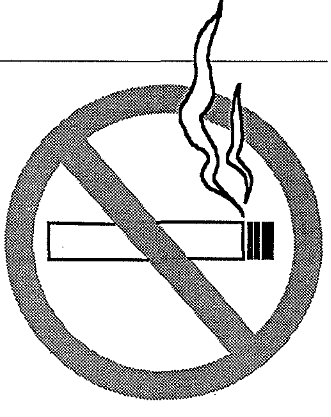

The addictiveness of nicotine has been likened to that of heroin and cocaine, and "research has shown that smoking is frequently the precursor of other drug abuse or conversely it is very rare that non-smoking behaviour is linked to other drug use." (The Sunday Times, 17.3.96 pl6) But smoking tobacco does not kill the smoker alone: environmental tobacco smoke puts 'passive smokers' at a greater risk of developing lung cancer. With statements like these, the only option that remains is to prohibit smoking not just from public spaces, but from people's lives.

Physiology

The variables that influence the composition of the smoke obtained from tobacco depend on the composition of the tobacco used, the density with which the tobacco is packed in the cigarette, the length of the column of tobacco, the filter and the paper used, and the temperature at which the tobacco is burned. Tobacco is known to contain some 4000 different compounds, amongst which are carbon monoxide and dioxide, nitrogen oxides, ammonia, nitrites and hydrogen cyanide. Some of these chemicals are documented carcinogens, which introduce carcinogenic chemicals directly into the body. Cigarette smoke also contains radioactive compounds, such as poloniurn 210 and a small amount of arsenic (Doweiko, 1993, pl55). Each cigarette contains approx. 0.5 mg of nicotine which, when smoked, will reach the brain in just 7 seconds. Once in the body, nicotine will be rapidly distributed to virtually every blood-rich tissue in the body, including the brain.

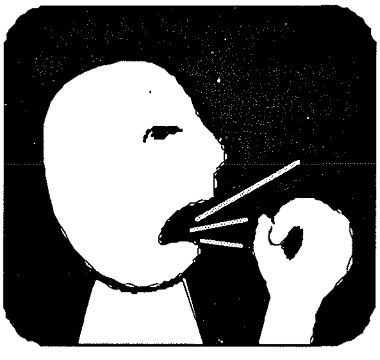

Tobacco-related ill-health is translated into lung cancer, heart disease, emphysema, chronic bronchitis, stomach ulcers and stroke. Those who chew tobacco are at risk of developing cardiovascular diseases and cancer of the oral cavity. Tobacco smoke adversely affects foetuses and young children, who are, unfortunately, unprotected by public policies. Health complications can arise, such as ectopic pregnancy, placental abnormalities, bleeding during pregnancy and low birth weight in babies. In addition, women smoking 20 or more cigarettes a day have an increased risk of spontaneous abortion. Sudden infant death syndrome is more likely in babies whose mothers smoked during pregnancy and after giving birth. The harm continues after infancy, with children having higher rates of pneumonia, bronchitis and other respiratory ailments together with chronic middle ear infections. Consequently, such children spend more days absent from school than their peers from non-smoking households. Women are at risk as much as men. Menopause occurs earlier in a smoking woman and can cause bones to become fragile. In the case of men, the Medical Research Council's Reproductive Biology Unit in Edinburgh has recently concluded that sperm counts in British men have declined by almost half in the past 50 years due to smoking. If a man smokes, his sperm count will be reduced by about 15 per cent (The Malta Independent, 17.3.96 p29).

A final note on non-smokers: environmental tobacco smoke is associated with a 10 to 30 percent increased risk of lung cancer in non-smokers.

Sociology

......PROHIBITING SMOKING IN ALL PUBLIC AREAS

In Malta, smokers consume an average of 8.2 cigarettes daily (I-Orizzont, 3.4.96 pages 1,3). According to a recent survey conducted by the Secretariat for Health. The same study shows that two-thirds of the smokers interviewed were men However, there is a tendency that women between the ages of 30 and 35 are increasing consumption. Most industrialized countries show an inverse relationship between socio-economic status and smoking. That is, people with less education and / or a manual occupation seem more likely to smoke and to smoke heavily than others.

Criminal manifestation

According to Markle and Troyer (1979), a smoker joins the list of deviants by being a food and air polluter. However, no explanation is forwarded as to how a smoker can manifest criminal behaviour because of consuming tobacco, in the same way an alcoholic or a drug abuser consume their respective drugs of abuse. At best, at least according to Maltese Law, a smoker who violates the related laws, is accused of committing a contravention, not a crime.

Prevention and treatment

Unfortunately, no particular cure has been very successful so far - experiments have included the likes of nicotine patches to nicotine-containing chewing gum and nasal sprays. So powerful is tobacco addiction that it is easier to withdraw from heroin than from nicotine (Doweiko, 1993). It is estimated that within 15 years of the last cigarette smoked, the risk of relapsing is approximately the same as that of a non-smoker.

On the other hand, behaviour therapy can be more effective. Smoking is a learned response that is established by some form of positive reinforcement. Attempts can therefore be made to eliminate the reinforcement through punishment, another form of positive reinforcement or virtual extinction ofthe habit. (McKim, 1991, p 176). The relationship between the determinants and maintenance of smoking is unclear, but the social environment appears to be especially influential. The long-term nature of tobacco-related illness seems to be an obstacle to achieving the goal of discouraging young people from taking up smoking. In addition to preventive work undertaken in schools and through campaigns aimed at the young, initiatives that target adult tobacco use must be considered. Measures that decrease parental use may result in children's growing up in homes and environment where smoking is unacceptable. Measures for both young people and adults include general and targeted education, cessation support, increased taxation and more non-smoking areas. Because tobacco use by young people is primarily opportunistic, the availability of cigarettes and tobacco products should be restricted.

Conclusion

Financially, smoking causes considerable loses to the individual and to the State, which has to provide for health services (in Malta). In adults, for example, smoke-related sickness produces prolonged ill-health, work absenteeism and decreased productivity. This is another aspect which has to be dealt with, and which may have even more impact on local politics and in the consequent prohibition of a national hobby from public places.

BIBLIOGRAPHY

ANDERSON, K., (199S) Young people and alcohol, drugs and tobacco WHO Regional Office for Europe, Copenhangen, European Series No. 66.

DOWEIKO, H. F., (1993) Concepts of Chemical Dependenov Brooks / Cole Publishing Company Pacific Grove, California.

I-orizzont, "Il-Maltin ipejpu medja ta ' 8.2 sigarett kuljum." 3.4.96 pages 1,3.

MARKLE, G.E., TROYER, R.J., (1979) "Smoke gets in your eyes: cigarette smoking as deviant behaviour" in Social Problems Vol. 26, no. 5, pp 611 - 62S.

McKIM, W.A., (1991) Drugs and Behavior An introduction to behavioral pharmacology Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

The Malta Independent, "Infertile men and smoking", 17.3.96 p29.

The Sunday Times, "Smoking and the school curriculum" 17.3.96, pl6.

NEW PEUGEOT 106 XR DIESEL

up to* 26.5 km per litre (75 miles per gallon)

Enhancing A Winner ...

New sleek curves. A new 1.5 diesel engine. Standard equipment includes Front Electric Windows, Tinted Glass, Central Locking and Power Brakes. There's an exciting range of colours to choose from.

The new Peugeot 106 XR Diesel – the ideal companion!

Also available in 3 and 5 door petrol versions.

PEUGEOT CONCESSIONAIRES **MICHAEL ATTARD Ltd.**

National Road, Blata l-Bajda. Tel: 238854, 221951 • Psaila Street, St. Venera. Tel: 449312

* at a constant 90 km per hour (56 miles per hour)

ORDINANZA DWAR IR-REGOLAMENT TAT-TRAFFIKU (KAP. 65)

KODIĊI TAL-LIĠIJIET TAL-PULIZIJA (KAP. 1O)
Regolamenti ta' l-1997 li jemendaw ir-Regolamenti dwar is-Sinjali tat-Traffiku u l-Marki tal-Karreġġata

BIS-SAĦĦA tas-setgħat mogħtija bl-artikolu 17 ta' l-Ordinanza dwar ir-Regolament tat-Traffiku, bl-artikolu 93 tal-Kodici tal-Liġijiet tal-Pulizija, il-Kummissarju tal-Pulizija, bil-parir tal-Bord għall-Kontroll tat-Traffiku, għamel ir-regolamenti li gejjin: —

1. (1) Dawn ir-regolamenti jistgħu jissejħu r-Regolamenti ta' Titolu 1-1997 li jemendaw ir-Regolamenti dwar is-Sinjali tat-Traffiku u l-Marki tal-Karreġġata, u għandhom jinqraw u jiftiehmu ħaġa waħda mar-Regolamenti ta' 1-1969 dwar is-Sinjali tat-Traffiku u l-Marki ,tal-Karreġġata, hawnhekk iżjed 'il quddiem imsejħa "ir-regolamenti prinċipali".

(2) Dawn ir-regolamenti għandhom jibdew iseħħu fl-l ta' Awissu, 1997.

2. Fit-taqsima II ta' l-Iskeda li tinsab mar-regolamenti principali Jemenda fil-paragrafu D tagħha, minnufih wara s-subparagrafu (d) għandu jidħol dan is-subparagrafu ġdid li ġej:

"(e) Is-sinjal li jindika TOW ZONE (Żona ta' Rmonk) f'Nru. (10) juri li oġġett ta' ingombru ikun ipparkjat jew imħolli f'żona fejn jista' jiġi rmunkat. L-Għassa tal-Pulizija u n-Numru tat-Telephone ta' dik l-Għassa, li jkunu jvarjaw, jindikaw skond il-każ il-proċeduri li jkunu jridu jiġu segwiti għat-teħid lura ta' dak l-oġġett.

Is-sinjal li jindika CLAMPING ZONE (Zona ta' Klampjar) f'Nru. (11) juri li l-vettura bil-mutur tkun ipparkjata jew imħollija f'zona fejn jistgħu jitwaħħlulha klampi mar-roti. Avviż li jkun jindika l-proceduri li jkunu jridu jiġu segwiti għat-tneħħija tal-klamp jitwaħħal mal-*windscreen* tal-vettura bil-mutur.
Fiż-żewġ każijiet, iż-żona dejjem tiġi ndikata bħala żona fejn MA TISTAX TIEQAF.

(10)

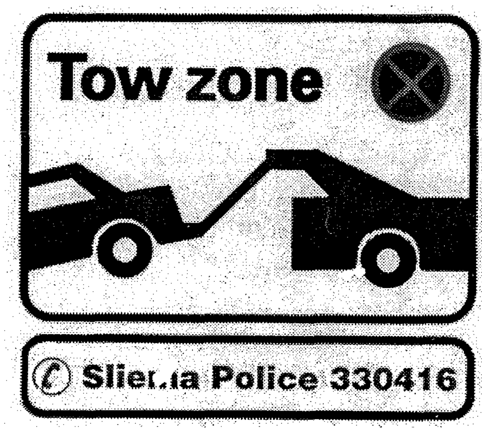

(11)

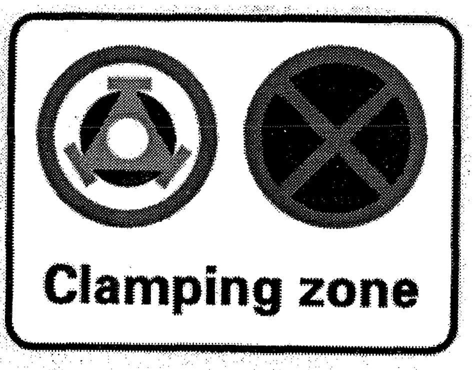

WE CAN HELP YOU SEE THINGS CLEARLY

For all types of cleaning in Showrooms, Hotels, factories, Schools, Houses, Flats, Colleges & Shops, as well as any other establishment you may think of.

AFTER OFFICE HOURS CLEANING

FOR FREE ESTIMATES CONTACT:-

BAD BOY

GENERAL CLEANERS LTD.

Cleaning is our experience

FLAT 2, HELENA FLATS, TRIQ IL-PRINJOLATA, TA'XBIEX MSD 12. TEL: 339820, 320442. FAX: 320459.

CAROUSEL

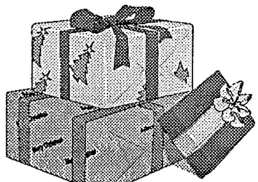

IMPORTER OF TOYS

CAROUSEL BLDGS, MORONI STR., GZIRA.

JAVŻA LI GĦADHA KEMM WASLET KUNSINNA KBIRA U VARJATA TA' TOYS, BI PREZZIJIET LI JISTA' JILĦAQHOM KULLĦADD.

ASLU WASLS SAX-SHOWROOM BIEX TARAW INTOM STESS.

IL-MANAGING DIRECTOR JAWGURA L-FESTI T-TAJBA LILL-KLIJENTI TIEGĦU W LILL-FAMILJI TAGĦHOM.

HUMAN AGGRESSION

by Inspector Mary Muscat

Definition

The Penguin Dictionary of Psychology (198S) defines aggression as an extremely general term used for a wide variety of acts that involve attack, hostility, etc. Typically, it is used for such acts which can be assumed to be motivated by any of the following: a) fear or frustration; b) a desire to produce fear or flight in others; c) a tendency to push forward one' own ideas or interests.

Other definitions of aggression are forwarded by Berkowitz (1974) where aggression is "the intentional injury of or harm to another person." Bandura (1977) stated that aggression constitutes "injurious and destructive behaviour that is socially defined as aggressive on the basis of a variety of factors, some of which reside in the evaluator rather than the performer." In other words, aggression damages the victim and can have both positive and negative effects on the aggressor.

The origins of aggression can be both biological and psychological. Research so far has shown that there are two distinct forms of aggression:

1) hostile aggression

This type of aggression rests on the sole objective is to harm another. It is an instinct or a drive, largely determined by innate biological factors.

1a) Ethological definitions of aggression state that it has biological origins. Moyer (1971) listed a set of distinctive kinds of aggression which serve many social and individual functions (in animals and in humans), namely:

i) predatory,

ii) intermale, enabling dominance hierarchies to be formed particularly among primates. Aggressive displays in animals are usually ritualized.

iii) fear-induced,

iv) irritable, alleviating the individual by removing frustrations through aggression; av.) territorial, ensuring that there is no physical intrusion inside fenceṡ

vi) defensive,

vii) maternal, as in protecting the young.

All of these forms, except perhaps instrumental aggression, are unlearned stereotyped behaviours aroused by specific stimuli and controlled by neural systems and hormonal influences. As regards humans, Moyer concluded that most aggressive behaviour is probably learned and only weakly controlled unless, for instance, psychosurgery is applied to disturbed individuals (unlikely to be as successful in controlling destructive learned aggression as in war like situations). Ethological studies also imply that aggression can be reduced by removing the conditions which are believed to have started it, such as removing overcrowding (which increases aggression as it induces competition for food and hence survival of

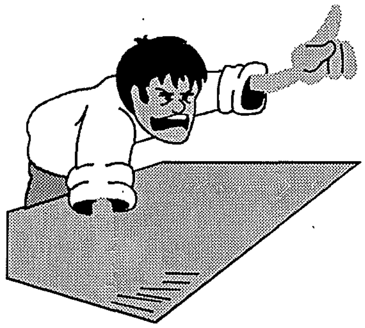

the fittest).

1b) Freud

Freud called innate aggression and violence the death force, or Thanatos. The life instinct, Eros, and Thanatos are in conflict and the aggression needs to be allowed to vent itself. Usually this is possible through acceptable means such as sport or competitive business, but if the force is not socially dissipated it will come out in the form of violence, either directed to others or on oneself (suicide). Freud did not believe that aggression or self-destruction were the only effective ways of discharging the energy of the Thanatos. Both Freud and the ethologists have looked upon aggressive behaviours as drive-reducing and rewarding in their own right.

Later theorists in the psychoanalytic tradition broadened the frustration-aggression hypothesis by stating that whenever a person's effort to reach any goal is blocked, an aggressive drive is induced that motivates behaviour to injure the obstacle causing the frustration.

2) instrumental aggression,

In short, this type of aggression can be defined as using harm as a means to achieve another end.

In practice this distinction is very hard to make. It involves the learning of responses performed by influential models known as reinforced responding or operant aggression.

2a) Social learning theorists

The emphasis of social learning ċ observational ċ vicarious learning lies on the rewarding or punishing effect of aggressive behaviours in human societies. One of the major exponents of social learning is Bandura (1977). He argued that a person may not necessarily experience a situation to learn its effect (e.g. there is no need to be hit by a car to know that it hurts but seeing the result of a traffic accident is convincing enough) - by observing others a person becomes reinforced and imitates them. In fact, Bandura's experiment with school children watching a man kicking a Bobo doll (and either rewarding the aggressor with sweets or severely reprimand him for his behaviour) had initiated controversy over the damaging effects of watching violence on the media.

Conclusion

Besides the biological and psychological legacy, aggression is firmly embedded into our sociological structure through the mass media. Aggression is further enhanced through assertive-disguised defense strategies and foreign policies which our recent history has amply documented especially in the present century with the advent of two devastating World Wars.

On a more positive note, however, aggression on an individual level can be ultimately modified through the process of catharsis, in which an emotion is purged. In fact, social learning theorists also believe that aggressive behaviour is greatly modifiable in the same way as it is achieved, that is, through learning, only this time the contents that is absorbed has positive effects.

BIBLIOGRAPHY

FELDMAN, P., (1993) The Psychology of Crime Cambridge, Cambridge University Press.

FELDMAN, R.S., (199O) Understanding Psychology New York, McGraw-Hill Publishing Company.

LLOYD, P., MAYES, A., MANSTEAD, ASR., MENDELL, PR., WAGNER, HL., (1987) Introduction to Psychology An integrated approach London, Fontana.

REBER, AS., (198S) The Penguin Dictionary of Psychology London, Penguin

GATT BROTHERS (MOSTA) LIMITED

GENERAL BUILDING CONTRACTORS

FORT ROAD, MOSTA, MALTA.

Telephone: 441132 - 440111

Cables: Limestone

GHAQDA TAL-PULIZIJA PENSJONANTI

Bill-permess tas-Sur Maurice L. Petrococchino, Teżorier tal-Kunsill Nazzjonali ta' l-Anzjani qed nippublikaw din l-offerta ta' "Insurance għall-Anzjani"

Bil-ħruġ tal-KARTANZJAN, il-Kunsill Nazzjonali ta' l-Anzjani ħareġ bajda b'żewġ isfra.

Ġew reġistrati l-anzjani ta' Malta u Għawex kollha u ġie pubblikat ktejjeb li fih lista sħiħa tal-benefiċċji li jgawdu dawk li għandhom il-Kartanzjan.

Issa żdied benefiċċju ieħor, benefiċċju li żgur sejjer jiġi milqugħ mill-maġġoranza— **insurance.**

INSURANCE KONTRA L-ĦALLELIN

Wara numru ta' serqiet minn djar ta' Anzjani, bdiet ħidma, li wara xhur ta' xogħol, seħħet bil-għajnuna tas-Sur Mark Scicluna ta' Bain Hogg Malta Ltd. Din sejra tkun il-ħruġ ta' polza bi ħlas raġonevoli li tkopri kemm ħsara fid-dar kif ukoll fl-għamara u kull ma jkun fiha l-istess dar.

Hemm tliet rati għal kull tip ta' polza:-

Valur	**tad-dar**	**tal-Għamara eċċ**
Lm 5000	Lm 5	Lm 10
Lm 10,000	Lm 10	Lm 19
Lm 15,000	Lm 15	Lm 28

Rati oħra għal valuri differenti jistgħu jiġu negozjati skond l-ammont mal-Kumpanija Bain Hogg Malta Ltd.

INSURANCE GĦAS-SAFAR

Sal-lum, anzjan kien iħallas rata doppja biex jinxurja ruħu sakemm jagħlaq 75 sena u mbagħad ħadd ma kien ikoprieh.

Illum, bl-iskema l-ġdida ta' Bain Hogg Malta Ltd., wieħed taħt il-75 jista' jieħu insurance għad-dinja kollha, ħlief għall-Amerika u l-Kanada, b'rati tassew kompetittivi. Għal dawk iż-żewġ pajjiżi, ir-rata hija kemm kemm ogħla.

Jiem tal-Vjaġġ	**Rata**
7 jiem	Lm6.00
10 jiem	Lm7.50
18-il jum	Lm8.25
23 jum	Lm9.50

Ir-rati jibqgħu telgħin skond it-tul tas-safar.

Il-polza tkopri:-

Mewt	Lm30,000
Diżabilità permanenti	Lm30,000
Spejjez ta' kura	Lm50,000
Bagalji	Lm750
Flus	Lm250
Kanċellament jew tqassir	Lm750
Danni lil terzi persuni	Lm500,000

GĦAL ANZJANI TA' BEJN IS-76 SENA U T-80 SENA

Rati doppji li jagħtu benefiċċji iżgħar; dan wara preżentazzjoni ta' ċerti ċertifikati.

Mewt	Lm 1,000
Spejjeż ta' kura	Lm 1,000
Bagalji	Lm 500
Flus	Lm 150
Flus	Lm 250

Il-Kunsill tal-Għaqda tal-Pulizija Pensjonanti ġiet mistiedna biex tibgħat rappreżentanti tal-Kunsill tagħha biex jattendu għall-Konferenza Nazzjonali organiżżata mill-Kunsill Nazzjonali ta' l-Anzjani flimkien mad-Diviżjoni tal-Ġerontoloġija ta' l-Universita ta' Malta. Bis-Suġġett:- INTEJBU SAHHET L-ANZJAN MALTI. Il-Programm kien jibda fid- 9 a.m. u jispiċċa fil-5.p.m. Id-Diskors tal-Ftuħ sar mill-Onor..Dr.Michael Farrugiav M.D;M.P. Ministru tas-Saħħa, Anzjani u Affarijiet tal-Familja. Hadu parti kelliema importanti għas-suġġetti li tkellmu fuqom. Fiċ-Ċerimonja tal-Għeluq tkellem L-Onor.Dr.Louis Buhagiar ,M.D: F.R.C.P.(U.K.) M.P, Segretarju Parlamentari għall-Anzjani.

Fl-aħħar tkellem fl-għeluq Uffiċjali l-L.T. Dr.Ugo Mifsud Bonnici, LL.D; B.A; K.U.O.M. President ta' Malta.

Għal din il-Konferenza attenda s-Segretarju s-Sur Louis Muscat f'isem l-Għaqda, li saret fil-Preluna Hotel, tas-Sliema.

Stedina oħra li kella l-Għaqda kienet biex tibgħat rappreżentanza għal Seminar ta' Jumejn li beda l-Erbgħa 1 ta' Ottubru u kompla il-Hamis 2 ta' Ottubru 97, li sar fil-Forum Hotel,Ta' L-Ibraġġ.

Dan kien organiżżat mill-Istitut Internazzjonali għall-Anzjani fi ħdan il-Ġnus Magħquda, b'kollaborazjoni mas-Segraterjat Par'amentari għad-Drittijiet tan-Nisa, bit-"TEMA NISA MALTIN LEJN IT-TIELET ETA"

Is-Segretarja Parlamentari għad-Drittijiet tan-Nisa Helena Dalli fetħet uffiċjalment dan is-Seminar billi spjegat li sas-sena 2020 għal kull 100 mara li jkunu f'pajjiżna se jkun hawn 86 raġel u fis-snin ta' wara n-numru ta' rġiel għal kull 100 mara se jkun ta' 48. Hija qalet ukoll li dak iż-żmien kwart tal-popolazzjoni Maltija tkun il-fuq minn 60 sena. Dan ifisser li 23% tal-popolazzjoni se tkun anzjana.

Id-Direttur ta' l-Istitut Internazzjonali għall-Anzjani, tal-Gnus Magħquda, Dr.George J.Hyzler M,D. qal li dan is-seminar qed isir bħala parti mill-attivitajiet li l-istitut flimkien mall-Ġnus Magħquda qed jorganiżżaw għas-sena 1999 bħala preparazzjoni tas-Sena Internazzjonali ta' l-Anzjani bit-tema' "Lejn Soċjeta għal kull età"

Kien hemm numru ta' kelliema b'suġġetti nteressanti ħafna.

Ikkonkluda is-Seminar Dr.J.Calleja, Principal Technical Officer, ta' L-Istitut Internazzjonali.

Fl-aħħar għamel l-għeluq Uffiċċjali l-Onor. Dr.Louis Buhagiar Segretarju Parlamentari għall-Anzjani.

Għal dan is-Seminar l-Għaqda kienet ippreżentata mis-Segretarju għal Finanzi s-Sur Louis Vella u l-Assistent Segretarju s-Sur John B. Azzopardi.

GĦAQDA TAL-PULIZIJA PENSJONANTI

INTERVISTA KITBA TA' VINCENT P.ZAHRA - VICE-PRESIDENT.

Il-lum qed niktbu din l-intervista li għamilna lil ex-P.C.700 Francis Galea.Minn din l-intervista se naraw kif Frans kellu varjetà mhux ħażin fil-ħidma tiegħu barra ż-żmien li għamel fil-Korp tal-Pulizija,matul iż-żmien.

F.Galea twieled 31 ta' Lulju 1927, missieru kien ukoll Pulizija bin-Nru.387 , Paul kif kien jismu, kien fil-Kavalerija u kien ħafna dilettant taż-żwiemel, kien jieħu parti fil-Marsa Horse Show, fejn kien dejjem jiġi minn ta' quddiem.

Meta Francis kien għadu tifel żgħir kien jieħu pjaċir innadaf l-uniformi ta' missieru, u kien ikun miegħu waqt li qed jieħu ħsieb iż-żiemel u waqt it-tindif tiegħu.

F'din l-istess eta' kien jinżel ma' missieru fil-Police Club li kien f'parti tal-Kwarieri Ġenerali tal-Pulizija fid-Depot Triq il-Merkanti l-Belt, quddiem il-Camerata.

Francis beda il-ħajja tax-xogħol tiegħu kif irrakonta hu billi kif bdiet il-Gwerra fl-l939 telaq mill-Iskola biex ikun jista jgħin lill-familja u daħal bħala Apprentice fid-Dockyard Navali.

Fl-l945 bgħatu għalih bil-lieva biex iddaħħluh suldat,fejn iddeċieda li jidħol fil-Pulizija, dan kien fil-11 ta' Mejju l945, fejn tawh in-Nru.700, u ġie stazzjonat il-Belt, fejn ġie wkoll msejjaħ għal course għal dawk li jkunu għadhom kemm daħlu fil-Korp.

Il-Belt dam 6 snin fejn kien ħafna għal qalbu minħabba l-għaqda li kienet tezisti bejn dawk li kieu stazzjonati fil-Belt. Wara ġie trasferit għal tas-Sliema fejn dam biss għal sena,minn fejn ġie mibgħut il-Ħamrun, fejn għamel sentejn u għaxar xhur. Meta ġie stazzjonat fil-Kavallerija ma kienx għal qalbu għal kemm meta kien żgħir kif għadna kien jinżel ma missieru li kien dam ħafna f' din is-sezzjoni.

Francis Galea qal li kien jieħu ħafna pjaċir meta kien jiġi magħżul għal Parati, dan kien jiġi msejjaħ spiss peress li hu twil mas-6 piedi, hu kien jieħu pjaċir bihom għax kienu jnisslu fih sens ta' dixxiplina li kien inissel fihom dak iż-żmien l-R.S.M.T.Orr; sal-lum qal li wkoll mat-tfal tiegħu kien jgħamel l-istess mhux b'sens ta' xi kastig imma biex joħroġhom bħala irġiel serji.

Francis ma tantx dam fil-Pulizija għax irriżenja biex mar l-Ingilterra, fejn f'dan iż-żmien kien inqala l-nkiet fil-Lvant nofsani u f'dan iż-żmien kien qed iddaħħlu n-nies fin-N.A.A.F.I. għal fuq il-bastimenti Ingliżi. Hawn dam l-aktar żmien twil billi għamel 22 sena f'dan is-servizz. Peress li kien wasal iż-żmien biex in-Navy tirtira minn Malta, fl 1979 ħaseb biex kif jispiċċa jibda business għal rasu, u hekk għamel kif spiċċa minn NAAFI.

Però hu kif qal tajjeb dejjem baqa miġbud ħafna lejn il-Korp tal-Pulizija, tant li ta' sikwit barra li hu membru tal-Għaqda tal-Pulizija Pensjonanti u jattendi għal kull attività tagħha. Ta sikwit jattendi għal quddiesa li ssir fil-Kappella tad-Depot, u darba fost l-oħrajn sema' lill-Kummissarju s-Sur Alfred Calleja jgħid kemm jixtieq li fil-Kappella jkollna niċċa ta' Marija Santissima Addolorata.Peress li Sur Calleja kien irtira mis-servizz dak li kien semgħa baqa ġo moħħu u meta sar Kummissarju s-Sur Ġorġ Grech urieh ix-xewqa li fuq dak li kien semgħa u bħala ringrazzjament għal dak kollu li għadda minnu b'wiċċ il-ġid fil-ħajja tiegħu, offra li jagħmel din in-niċċa kif is-Sur Grech kien aċċetta.

B'din in-nota temmejna l-intervista tagħna ma' Francis Galea u nistiednu li dawk li jixtiequ jiġu ntervistati wara li jkunu r-rtiraw mill-Korp billi jiktbu lis-Segretarju tal-Għaqda.

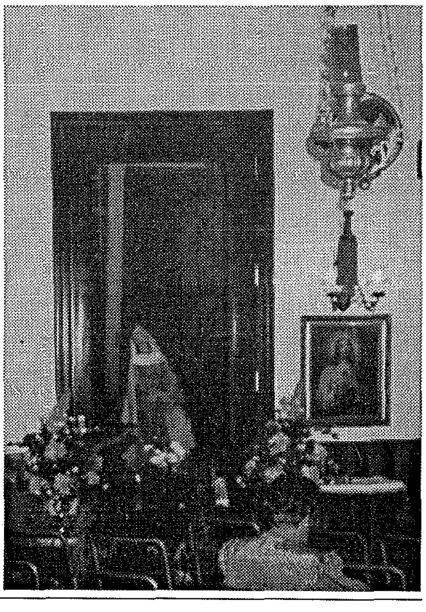

Obitwarju

Ex. Pc 435 A. Galea

Ex. Pc 21 C. Bone

Ex. SM 267 C. Grixti

Ex. Pc 433 D. Agius

Ex. Pc 77 J. Camilleri

Ex. Pc 336 J. Micallef

Ex. Pc 533 M. Micallef

Ex. Pc 30 M. Xuereb

Ex. Pc 990 J. Muscat

Ex Pc 14 M. Mercieca   Ex Pc 149 G. Galea   Ex Ps 743 C. Galea

RITRATTI NIEQSA

GĦATIHOM O MULEJ IL-MISTRIEĦ TA' DEJJEM

Suppliers of Mining Explosives and accessories Propelant and powders, sporting ammunitions and Deep Rock Drilling machines

PILVICH EXPLOSIVES
Ind. Ltd.
Sta Barbara Works
L'Hfar Dingli
459821/459622

Insure with

FOGG

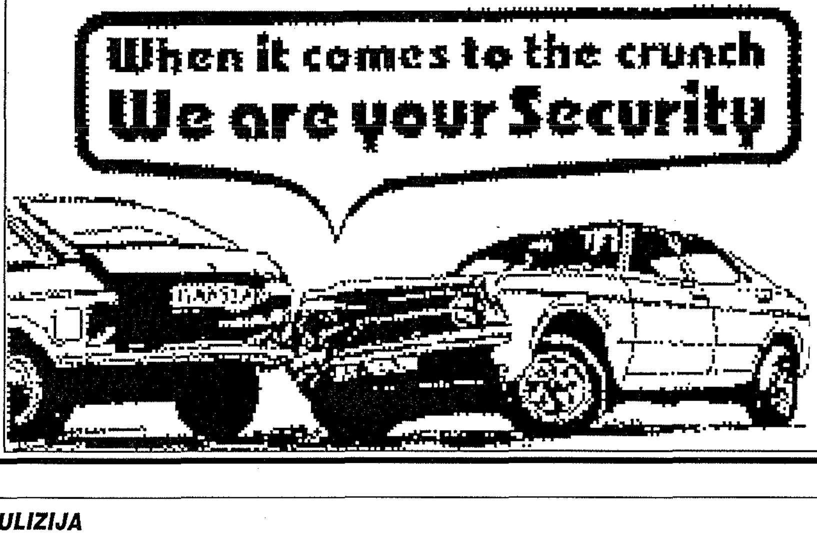

Britannia House,
Old Bakery Street,
Valletta, Malta

Tel: 233175
239775,
237742

Sir George Borg, Kt., M.B.E., LL.D. 1887-1954

.....ġiet konfermata bir-"Regolamenti ta' l-Emergenza ta' 1-1940 dwar l-Amministrazzjoni tal-Ħaqq" (Administration of Justice (Emergency) Regulations, 1940) ippubblikati bin-Notifikazzjoni tal-Gvern Numru 337 tal-5 ta' Lulju, 1940, sussegwentement emendati bin-Notifikazzjoni tal-Gvern Numru 450 tas-27 ta' Awissu, 1942.

L-ewwel proċess presjedut minn SIR GEoRGE BORG imsieħeb mill-Onorabbli Mħallfin il-Professur Edgar Ganado u Dr. William Harding beda fit-30 ta ' Jannar,1941 meta fil-Qorti Kriminali tressqu Harry Briffa ta' 21 sena, imwieled l-Imsida, Dino Borg ta' 18 il-sena, imwieled il-Pieta, Oliviero Xerri ta ' 19 il-sena, imwieled il-Gżira, Charles Schranz ta' 22 sena, imwieled tas-Sliema, Anthony Xerri ta' 21 sena, imwieled Ħaż- Żabbar, Joseph Depasquale ta' 23 sena, imwieled il-Birgu, u Louis Gatt ta' 19 il-sena, imwieled il-Birgu.

Il-Prosekutur Pubbliku Dr. Joseph H. Reynaud, xlihom li bejn l-1 ta' Ġunju u t-8 ta' Novembru,1940, wettqu propaganda sedizzjuża favur il-għaqda tal-Gżejjer Maltin ma' l-Istat totalitarju Taljan ta' dak iż-żmien. Dan għamluh billi kitbu u qassmu bil-posta u ferrxu fit-toroq f'diversi lokalitajiet f'Malta ħafna fuljetti li bihom huma ppruvaw inisslu mibgħeda kontra l-Gvern Ingliż u mħabba lejn il-Gvern Taljan. Barra minn hekk, huma ġew mixlija wkoll li kellhom fil-pussess tagħhom kwantità ta' ħwejjeġ stampati u oġġetti oħrajn ta' natura sedizzjuza li setgħu kellhom xejra direttament jew

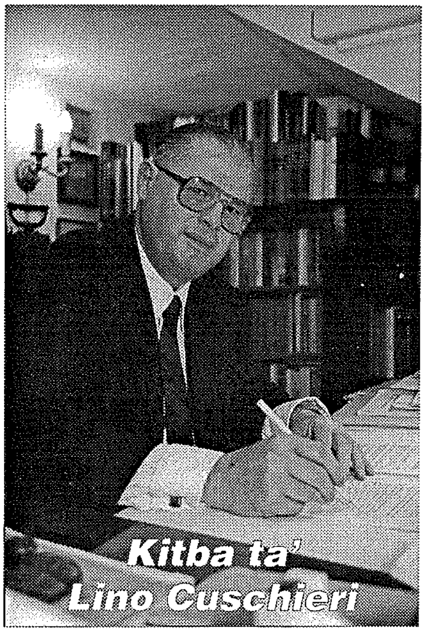

indirettament mhux biss biex inisslu nuqqas ta' qima lejn il-Forzi Armati tal-Maestà Tiegħu r-Re, iżda wkoll li iġibu mibgħeda u disprezz jew ixewwxu kontra l-Gvern tar-Renju Magħqud u l-Kostituzzjoni ta' Malta.

Il-Prosekutur Pubbliku, wara li stqarr li b'għemilhom, l-msemmija akkużati saru ħatjin talli ħadu sehem f'konfoffa li kellha bħala ħsieb delitt kontra l-istabilità tal-Gvern tal-Maesta Tiegħu r-Re, talab lill-Qorti biex kull wieħed minnhom jiġi kkundannat għall-piena ta' **"lavuri furzati"** għal minn ħamsa sa' disa' snin ħabs.

F'dan il-proċess, Harry Briffa kellu bħala Avukat Difensur tiegħu lill-Professur Carmelo Mifsud Bonnici. Il-Professur Mifsud Bonnici deher ukoll għal Anthony Xerri, għal Louis Gatt u għal Joseph Depasquale. Dino Borg u Oliviero Xerri kellhom bħala Avukat Difensur lill-Avukat Dr. Albert Magri u Charles Schranz kellu bħala Difensur lill-Avukat Dr. Joseph Flores.

Il-Qorti kienet sabet lil Harry Briffa, Dino Borg, Oliviero Xerri, Joseph Depasquale u Louis Gatt ħatjin ta' kospirazzjoni sempliċi. Fil-każ ta' Charles Schranz, il-Qorti sabitu ħati li kellu kitba ta' tixwix mingħajr ġustifikazzjoni jew il-jedd li jżommha; fil-każ ta' Anthony Xerri, il-Qorti sabitu hati li qassam karti ta' tixwix.

Għaldaqstant,il-Qorti kkundannat lil Harry Briffa, Joseph Depasquale u Louis Gatt għall-piena ta' tlett snin ħabs bil-**"lavuri furzati"** u lil Dino Borg u Oliviero Xerri għall-piena ta' erba' snin ħabs bil-**"lavuri furzati"**.

Fl-istess waqt, il-Qorti sabet lil Charles Schranz u lil Anthony Xerri m'humiex ħatjin ta' l-ewwel akkuża, iżda sabet lil Charles Schranz ħati li kellu kitba illegali u ta' tixwix u lil Anthony Xerri ħati li xerred karti ta' tixwix. Il-Qorti, wara li studjat iċ-ċirkostanzi ta' kull każ, ikkundannat lil Schranz għall-piena ta' sena ħabs xogħol iebes, u lil Anthony Xerri għall-piena ta' tmintax-il-xahar ħabs b'xogħol iebes.

Wara li l-bini tal-Qorti fi Triq Irjali, l-Belt Valletta safa' milqut u mġarraf mill-attakki ta' l-għadu fit-13 ta' Mejju, 1941, il-Qrati Superjuri nklużi dak Kriminali kienu ġew trasferiti fil-bini tas-Seminarju ta' l-Arċisqof, il-Furjana. Ta' min jgħid ukoll li matul is-snin tat-Tieni Gwerra Dinjija u minkejja l-attakki kontinwi ta' l-għadu, s-seduti baqgħu jsiru xorta waħda fix-

ikompli f'paġna 26 ➟

ikompli minn paġna 25

xelters biex ma jinħoloqx dewmien fis-smigħ tal-kawzi. Ta' min jgħid ukoll f'dan ir-rigward, li SIR GEORGE BORG innifsu kien ġarrab ġrieħi ħfief waqt attakk ta' l-għadu meta huwa kien qiegħed jamministra l-ġurament ta' fedeltà lil Lord Gort f'Kalafrana.

Fil-Qorti Kriminali fil-Furjana, sar proċess ieħor presjedut minn SIR GEORGE BORG flimkien ma' l-Onorabbli Mħallfin il-Professur Edgar Ganado u Dr. William Harding.

F'dan il-proċess, Pawlu Micallef ta' erbgħin sena, imwieled il-Belt Valletta, kien ġie mixli mill-Prosekutur Pubbliku Dr. Joseph H. Reynaud, l-Avukat Anzjan tal-Kuruna, li fit-13 ta' Mejju 1939, f'Birkirkara, dolożament u malizzjożament, bil-ħsieb li jqiegħed f'periklu ċar u joqtol lil martu Giorgia Micallef xebba Bianco, ikkaġunalha ferita f'sidirha li biha hija mietet ftit sigħat wara f'dak l-istess jum. Ftit qabel ma kkommetta dan id-delitt, Pawlu Micallef kien ra lil martu tkellem raġel ieħor li qanqal fih is-suspett li seta' kien il-maħbub tagħha. Għaldaqstant, huwa kien influwenzat minn passjoni instantanja fil-mument tad-delitt li ma ħallietux jirrifletti sewwa l-gravità u l-konsegwenzi ta' dak li kien sejjer jagħmel.

Għaldaqstant, Pawlu Micallef sar ħati ta' omiċidju voluntarju, iżda skużabbli għaliex wettaq dan id-delitt taħt influwenza ta' passjoni instantanja li ma ħallietux jirrifletti sewwa dwar il-konsegwenzi ta' l-għemil tiegħu u fuq din l-akkuża, il-Prosekutur Pubbliku talab lill-Qorti biex tikkundanna lill-akkuzat għall-piena ta' għoxrin sena ħabs.

Fil-bidu tal-proċess, l-Avukati Difensuri l-Professur Carmelo Mifsud Bonnici u Dr. Vincent Scerri, ressqu t-talba biex l-akkużat jiġi dikjarat mhux f'sensieh waqt li wettaq id-delitt imsemmi fl-Att ta' l-Akkuża. Il-Prosekuzzjoni opponiet għal din it-talba peress li t-Tabib tal-Ħabs kien diġa' ċċertifika li kien sab lill-akkużat mentalment f'siktu, iżda l-esperti mediċi maħturin mill-Qorti biex jeżaminaw u jirrappurtaw dwar l-istat mentali ta' l-akkużat, ikkonfermaw li Pawlu Micallef fil-fatt kien dementi waqt it-twettiq tad-delitt. Dan ir-rapport kien ġie eventwalment aċċettat kemm mill-Prosekuzzioni kif ukoll mid-difiża.

Għalkemm kien tqanqal id-dubju jekk Pawlu Micallef kienx f'qagħda mentali tajba biżżejjed waqt li kien qiegħed jiġi pproċessat, il-guri tkompla jinstema'. Wara li l-ġurati fil-verdett tagħhom ta' sitt voti kontra tlieta, iddikjaraw li l-akkużat ma kienx f'sensieh kemm waqt li kkommetta d-delitt kif ukoll waqt il-proċess tiegħu, il-Qorti ddikjarat lill-akkużat dementi kemm fil-waqt tad-delitt kif ukoll waqt il-ġudizzju u għaldaqstant ordnat li Pawlu Micallef jinżamm rigorożament fl-Isptar tal-Mard tal-Moħħ.

Ftit wara li ntemm dan il-ġuri, is-Seminarju fil-Furjana ġarrab bosta ħsarat waqt attakk ta' l-għadu u allura, l-Qorti kellha titlaq minn hemm ukoll u tmur fl-iskola primarja ta' Ħal Balzan.

Il-proċess ta' Karmenu Borg Pisani beda fit-12 ta' Novembru, 1942 quddiem il-Qorti Kriminali magħmula minn tlett imħallfin. Dawn kienu SIR GEORGE BORG bħala President, u l-onorabbli Mħallfin il-Professur Edgar Ganado u Dr. William Harding. L-Avukat Difensur kien Dr. Alberto Magri mgħejjun minn Dr. Paolo Borg Grech, kuġin ta' l-akkużat.

L-Att ta' l-Akkuża kien magħmul minn tlett Kapi. Fl-ewwel Kap, il-Prosekutur Pubbliku, Dr. Joseph H. Reynaud, Avukat Anzjan tal-Kuruna, akkuża lil Borg Pisani talli ħa sehem f'konġura biex iwaqqa' jew ifittex li jwaqqa' l-Gvern tal-Maesta Tiegħu r-Re billi b'xi mod jew ieħor ta għajnuna lill-għedewwa tar-Re. Għal din il-ħtija, l-Prosekutur Pubbliku talab li l-akkużat jiġi kkundannat għall-piena ta' minn ħamsa sa' disa' snin ħabs bil-**"lavuri furzati"**.

Fit-tieni Kap, Borg Pisani kien akkużat talli bħala membru fir-Rigment "San Marco", huwa wettaq, flimkien ma' sħabu, attività sovversiva f'diversi postijiet okkupati mill-Italja fosthom Patras u Ateni, u għaldaqstant, atti kontra l-Greċja kienu meqjusin bħala atti kontra l-Ingilterra peress li l-Greċja kienet allejata fil-gwerra ma' l-Ingilterra. Għal din il-ħtija, l-Prosekutur Pubbliku talab li Borg Pisani jiġi kkundannat għall-piena tal-mewt.

Fit-tielet Kap, Borg Pisani kien akkużat illi bħala "sottotenent" fl-eżerċtu Taljan, kien imbarka bil-moħbi f'Malta bl-iskop li jittrasmetti lill-għadu fl-istazzjon li kien twaqqaf apposta fi Sqallija fl-iktar post viċin ta' Malta, u jagħti tagħrif militari u strateġiku dwar il-Gżejjer Maltin. L-akkużat kien niżżel miegħu erba' xkejjer bl-ikel għal għoxrin jum, "radio transmitter/receiver", "cipher code book", mappa ta' Malta, "revolver", "hand grenades", torċi, ħbula u £200 li kellhom iservu biex ikun jista jixtri xi nies li jkunu jridu jgħinuh fil-missjoni tiegħu. Għal din il-ħtija, il-Prosekutur Pubbliku talab li Borg Pisani jiġi kkundannat għall-piena tal-mewt.

Meta fetaħ il-proċess, id-Difiża ressqet żewġ eċċezzjonijiet: waħda, dwar il-kompożizzjoni tal-

Qorti fis-sens li minħabba l-gravita tad-delitti msemmijin fit-tieni u fit-tielet Kapi ta' l-Att ta' l-Akkuża, il-Qorti kellha tkun magħmula minn ħames imħallfin u mhux minn tlieta, u l-oħra, dwar il-kompetenza tal-Qorti peress li l-atti ta' l-imputat imsemmija fl-ewwel u fit-tieni Kapi ta' l-Att ta' l-Akkuża twettqu barra minn territorju Malti. Dawn iż-żewġ eċċezzjonijiet ġew eventwalment miċħuda mill-Qorti b'żewġ sentenzi differenti mogħtija fit-12 ta' Novembru, 1942.

Fid-19 ta' Novembru, 1942, il-Qorti presjeduta minn SIR GEORGE BORG, wara li rat l-Att ta' l-Akkuża magħmul minn tlett Kapi msemmija aktar 'il fuq, wara li rat id-deċiżżjonijiet dwar L-eċċezzjonijiet imressqin mid-Difiża, wara li semgħet il-provi kompriża x-xhieda ta' l-istess akkużat fuq talba tiegħu stess, u wara li kkunsidrat dak kollu li kellhom jgħidu kemm l-Avukat Anzjan tal-Kuruna għal Prosekuzzjoni kif ukoll id-Difensur ta' l-akkużat, iddikjarat lill-akkużat ħati skond l-Att ta' l-Akkuża u kkundannat lill-imsemmi Karmenu Borg Pisani għall-piena tal-mewt

Ftit ġranet qabel ma twettqet is-sentenza, d-Direttur tal-Ħabs ta' Kordin, il-Kaptan Joseph Agius kien irċieva tweġiba negattiva għat-talba tal-klemenza.

Il-"Warrant" għall-esekuzzjoni tas-sentenza tal-mewt kontra Karmenu Borg Pisani kien ġie ffirmat mill-Gvernatur ta' Malta Lord Gort fit-23 ta' Novembru, 1942. Karmenu Borg Pisani ġie mgħallaq fil-Ħabs ta' Kordin fit-28 ta' Novembru, 1942. Il-Konfraternità tar-Rużarju u tal-Ħniena bħas-soltu kienet ħadet sehem u tat l-għajnuna tagħha. Ta' min jgħid li dan kien l-ewwel każ ta' Malti li kien ġie mgħallaq minħabba tradiment lejn l-Istat minn mindu Malta saret kolonja Ngliża.

Fit-30 ta' Marzu, 1943, quddiem il-Qorti Kriminali magħmula mill-onorabbli SIR GEORGE BORG bħala President u l-onorabbli Mħallfin il-Professur Edgar Ganado, Dr. Luigi Camilleri, Dr. Antoine J. Montanaro Gauci u Dr. William Harding, tressqu għall-proċess Ġużeppi Zammit ta' 39 sena, mwieled Ħal-Qormi u ħuh

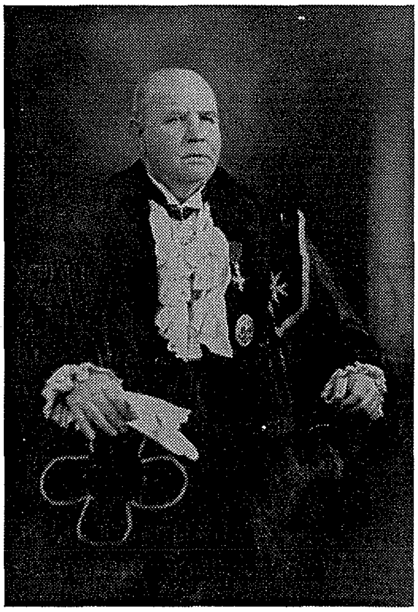

Karmenu Zammit ta' 32 sena, mwieled Ħal-Qormi, it-tnejn imlaqqmin **"Ta' Moħħ'**.

L-aħwa Zammit ġew akkużati mill-Prosekutur Pubbliku Dr. Joseph H. Reynaud, l-Avukat Anzjan tal-Kuruna, talli fit-2 ta' Novembru, 1942, fil-limiti ta' Ħal-Luqa, huma serqu £400 u ċurkett tad-deheb lil Spiru Grech, imlaqqam **"L-Ixkawx"** jew **"il-Għannej"**, u qatluh wara li kienu ftehmu miegħu biex imur fil-ħanut li l-imsemmi Ġużeppi Zammit kellu fit-telgħa ta' Ħal-Luqa bl-iskuża li jbiegħulu kwantità kbira ta' qamħ u xgħir. Huma qalulu biex imur waħdu u jieħu l-flus miegħu. Meta daħħluh biex jara l-qamh u x-xgħir fil-ġnejna li kien hemm mal-ħanut, huma ħabtu għalih, u wara li tawh bil-ġebel u b'affarijiet oħrajn ippuntati fuq rasu, sparawlu żewġ tiri ta' "revolver" u laqtuh f'rasu, bil-konsegwenza li bil-feriti li ġarrab, Spiru Grech miet.

Fuq din l-akkuża, l-Prosekutur Pubbliku talab li iż-żewgt aħwa Ġużeppi u Karmnu Zammit jigu kkundannati għall-piena tal-mewt.

Fil-bidu tal-process, l-Avukat Joseph Salomone Reynaud bħala Difensur ta' l-akkużat Karmnu Zammit, qajjem l-eċċezzjoni tad-demenza fir-rigward tal-klijent tiegħu. Wara li. dan kien intbagħat għal tlett xhur taħt osservazzjoni fl-Isptar tal-Mard tal-Moħħ, Karmnu Zammit reġa' tressaq quddiem l-istess Qorti fit-22 ta' Gunju, 1943 biex jigi deciż jekk kellux moħħu f'siktu jew le.

Il-Professuri Hyzler u Vassallo flimkien mat-Tabib Paris ippreżentaw ir-rapport tagħhom minfejn irriżulta li Karmnu Zammit fil-fatt ma kienx miġnun kemm fiż-żmien tad-delitt kif ukoll fiż-żmien tal-ġudizzju.

Ta' min jgħid li Karmnu Zammit kien stqarr li lil Spiru Grech qatlu hu filwaqt li difnu ħuh. Ġużeppi Zammit kien qala' b'ħalqu ċ-ċurkett minn id il-mejjet.

Il-Qorti sabet lill-akkużat Karmnu Zammit ħati ta' omiċidju voluntarju filwaqt li sabet lill-akkużat Ġużeppi Zammit ħati ta' kompliċità fid-delitt tas-serq aggravat bil-qtil. Fuq din il-ħtija, l-Qorti kkundannat liż-żewġ imputati għall-piena tal-mewt.

Il-**"Warrants"** għall-esekuzzjoni tal-mewt ġew iffirmati mill-Gvernatur Lord Gort fit-30 ta' Ġunju, 1943. Ġużeppi Zammit u Karmnu Zammit gew imgħallqin fil-Ħabs ta' Kordin nhar il-5 ta' Lulju, 1943. Dan attwalment kien l-aħħar tgħallieq li twettaq f'Malta qabel ma' l-piena kapitali kienet ġiet eventwalment abolità fis-Sena 1971.

DAGENITE

POWER TO KEEP YOU MOVING

Available from:

SCHEMBRI BATTERIES LTD.

A39 Industrial Estate, MArsa HMR 15 Tel: 220036

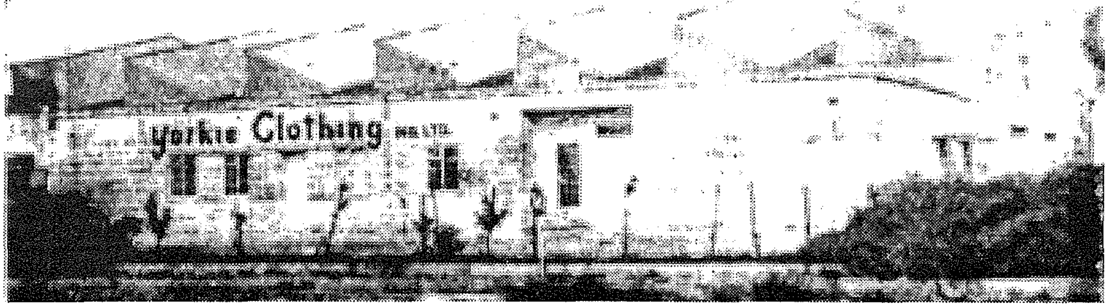

Yorkie Clothing

the manufacturers for:

uniforms for Police, Armies, Schools, Hotels and other enterprises.

Yorkie Clothing

the manufacturers for:

suits, sport jackets, trousers and shorts.

YORKIE: YOUR GUARANTEE FOR STYLE AND QUALITY.

Call at: YORKIE CLOTHING INDUSTRY LIMITED

Ub 17 B SAN ĠWANN INDUSTRIAL ESTATE, BIRKIRKARA.

TELEPHONES: 442469, 442460

FAX: 498291

ĠABRA TA' APPELLI KRIMINALI

MISAPPROPRAZZJONI - DUBBJU RAĠONEVOLI

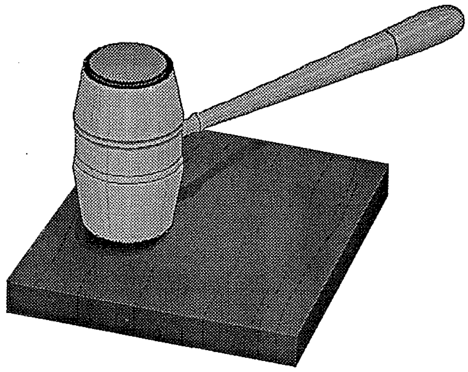

Ikun ħati tar-reat ta' misappropprazzioni min idawwar bi profitt għalih ħaġa ta' ħaddieħor li kienet ġiet fdata lilu taħt titolu li jġib miegħu l-obbligu tar-radd jew li jsir użu minnu speċifikat.

Il-Pulizija vs Anthony Frendo
ż4 ta' Marzu, 1977
Imħallef: Onor. F. Mizzi LL.D.

Il-Qorti,

Rat l-atti tal-kompilazzjoni magħmula mill-Qorti Kriminali tal-Maġistrati tal-Pulizija Ġudizzjarja ta' Malta kontra Anthony Frendo talli f'din ilGżira, fil-5 ta' Mejju, 1976, iddenunzja lill-Pulizija Eżekuttiva reat li jaf li ma kienx sar, inkella b'qerq, ħoloq traċċi ta' reat b'mod li setgħu jibdew proċeduri kriminali sabiex jiżguraw li dan ir-reat sar billi għamel rapport lill-Pulizija illi kien ġie attakkat vjolentement minn numru ta' persuni mhux magħrufa u misruq waqt li kien qiegħed isuq van numru 75594 fi Triq il-Kanun, Santa Venera, meta, fil-fatt, dan il-fatt ma ġarax, barra minn hekk, f'dawn l-aħħar sentejn approfitta ruħu billi dawwar għalih bi profitt issomma ta' flus li teċċedi Lml00 li hija proprjeta tal-Kumpanija "Edible Oil Refining Company Ltd." wara li din is-somma ta' flus kienet ġiet fdata jew ikkonsenjata lilu minħabba professjoni, industrija, kummerċ, amministrazzjoni, kariga jew servizz taħt titolu li jġib miegħu l-obbligu tar-radd;

Rat in-nota ta' rinviju ta' l-Avukat Ġenerali tal-31 ta' Jannar, 1977 li bih l-istess atti ġew mibgħuta lura lil dik il-Qorti sabiex, fin-nuqqas ta' oġġezzjoni da parti ta' l-imputat a tenur ta' l-Artikolu 382(3)(d), dik l-istess Qorti tiddeċiedi dwar il-ħtija jew ħtijiet li jistgħu jinstabu taħt l-artikoli (a) 307 u 308, 324(1)(b) tal-Kodiċi Kriminali u (b) taħt l-artikolu I09(2) tal-Kodiċi Kirminali;

Rat is-sentenza mogħtija fit-23 ta' Frar, 1977, li biha dik il-Qorti sabet lill-imputat ħati tar-reati dedotti kontra tiegħu bil-fuq imsemmi rinviju ta' l-Avukat Ġenerali u lliberatu taħt il-kundizzjoni li ma jikkommettix reat fi żmien sentejn u tenur ta' l-artikolu 9 ta' l-Att XII ta' 1-1957, wara li kkunsidrat:

"Illi l-imputat 'salesman' mal-Edible oil Refining Co. Ltd. u kien joħroġ ibigħ bil-vann tal-kumpanija. Fl-4 ta' Mejju 1976, kellu żejt, 'margarine' u boilers tal-kumpanija li jiswew f'daqqa Lm45.25,0 li mar biex ibigħ. L-għada għal xis-1.30 a.m. l-imputat mar l-Għassa tal-Pulizija ta' Raħal Ġdid, jibki b'idejh marbutin wara b'faxxa ma' għonqu. Kellu wkoll l-qmis imqattgħa. Dak il-ħin irrapporta li P.C. 745 Italo Tufigno li kien ilu mill-5.30 p.m. tal-ġurnata ta' qabel marbut. Qal li kien isuq il-vann mir-'round-about' ta' Fleur-de-Lys 'l isfel, waqqfu wieħed biex jagħtih 'lift' u appena tela' fil-vann dan ħareġ revolver u ffirmah bih u qallu "Tibżax ma nweġġgħekx, agħtini li għandek." Minnufih telgħu tnejn oħra fil-van u ħadulu 'cheque' ta' Lm70 u Lm300 flus. Żied jgħid li rabtulu jdejh wara, qattgħulu l-qmis, għamduh u baqgħu sejrin jiġru bih 'l hawn u-'l hinn bil-vann sakemm niżżluh fir-'round-about' ta' Paola Hill u huma baqgħu sejrin bil-vann;

"Dakinhar stess fil-għaxija għamel stqarrija taħt forma ta' rapport bil-miktub lill-Ispettur Salvu Galea. F'dan ir-rapport biddel xi ċirkostanzi minn dawk li kien qal lill-kuntistabbli. Qal li huwa u għaddej bil-vann wieħed raġel fetaħlu l-bieba tan-naħa tax-xellug u daħal ġewwa l-vann. Dak il-ħin kellu revolver u ppuntah lejh, ħatfu minn sidru għan-naħa tiegħu u niżżillu rasu għal taħt id-"dashboard". Dan ir-raġel qabad u ħadlu l-flus li kellu fil-but u beda jġebbdu mill-qmis. Ħadlu wkoll ġiżirana u salib minn għonqu. Wara, l-vann beda miexi waqt li huwa kien għadu b'rasu taħt id-"dashboard". Dan ir-raġel rabatlu jdejh wara b'faxxa u għamillu faxxa oħra ma' għajnejh. Il-vann baqa' sejjer, jieqaf u jimxi, sakemm telquh fejn ir-'roundabout' ta' Casal Paola.Jaħseb li kellu lil xi ħadd miegħu dak ir-raġel. Wara li niżiluh ipprova jneħħi l-biċċa minn quddiem għajnejh billi kellu jdejh marbutin wara u rnexxielu jnehhiha billi ġibidha 'l isfel minn fuq għajnejh;

"L-espert l-Ispiżjar Victor Gatt, inkarigat biex jeżamina l-qmis ta' l-imputat, irrelata li t-tiċritiet fil-qmis saru f'partijiet

ikompli fuq paġna 30 ➟

ikompli minn paġna 29

....ĠABRA TA' APPELLI KRIMINALI

minnhom bl-użu ta' xi apparat li jaqta', bħal mus jew imqass. Qal ukoll li, meta inqatgħu l-buttuni, il-qmis ma kinitx maqfula għax ma saret ebda ħsara fl-aċċetti;

"Ir-reati dedotti kontra l-imputat huma: (a) misapproprijazzjoni, billi dawwar bi profitt għalih ħaġa ta' ħaddieħor li kienet ġiet fdata lilu taħt titolu li jġib miegħu l-obbligu tar-radd jew li jsir użu minnu speċifikat u (b) rapport falz, billi ddenunzja lill-Pulizija reat li jaf li ma sarx jew ħoloq traċċi ta' reat b'mod li setgħu jibdew proċ eduri kriminali sabiex jiżguraw li dan ir-reat kien sar;

"Dawn iż-żewġ reati sejrin jiġu kunsidrati fl-ordni invers, ċjoe l-ewwel sejjer jiġi kunsidrat it-tieni reat dedott għaliex, jekk ma jirriżultax dan ir-reat, lanqas jista' jkun hemm l-ewwel wieħed;

"Il-Prosekuzzjoni għandha tipprova, mingħajr dubbju raġjonevoli, li l-imputat għamel rapport li kien sar reat meta kien jaf li ma sarx jew ħoloq traċċi ta' reat;

"Fil-fehma tal-Qorti, il-Prosekuzzjoni rnexxielha tasal għal din il-prova. Dak li l-imputat qal lill-kuntistabbli Tufigno ma jaqbilx għal kollox ma' dak li qal lill-Ispettur Galea. Fl-ewwel verżjoni qal li waqqfu wieħed biex jagħtih 'lift' u, appena tellgħu fil-vann, ħareġ revolver u ffirmah u, minnufih, telgħu tnejn oħra u ħadulu 'cheque' u Lm300.Tit-tieni verżjoni qal li huwa u miexi, wieħed fetaħlu l-bieba u daħal. Kellu revolver u ppuntah lejh. Ġibdu minn sidru u niżżillu rasu taħt id-'dashboard'. Wara, qabad u ħadlu l-flus li kellu fil-but. Qal li ma sema' lil ħadd jgħid xejn lil xi ħadd li jaħseb li dan ir-raġel kellu miegħu;

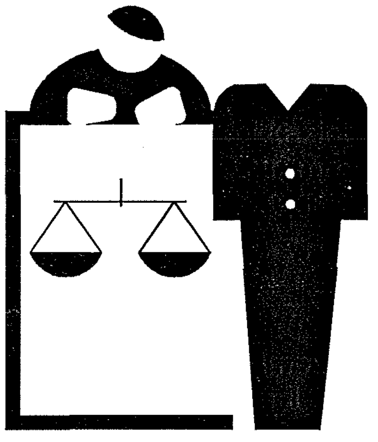

"L-espert qal li t-tiċritiet fil-qmis saru bl-użu ta' xi apparat bħal mus jew imqass. Dan ifisser li mhux kif qal l-imputat. Inoltre, anke l-butuni li kellu mqattgħin, dawn ma tqattgħux waqt li l-qmis kienet maqfula;

"L-imputat qal li meta telquh fejn ir-'round-about' ta' Raħal Ġdid, kellu faxxa imdawra quddiem għajnejh u jdejh marbutin wara. X'ħin mar l-Għassa l-faxxa ta' quddiem għajnejh kienet madwar għonqu, waqt li jdejh kienu għadhom marbutin wara. B'idejh marbutin wara ma setax iniżżel ilfaxxa li kellu ma' għajnejh sa għonqu;

"Fl-aħħarnett hemm il-fatt li l-imputat fl-ebda okkażjoni ma kkonferma r-rapport tiegħu bil-ġurament, la quddiem il-Magistrat Inkwirenti u lanqas quddiem il-Qorti.

"Fil-fehma tal-Qorti dan ir-reat jirriżulta;

"Dwar it-tieni reat dedott, jirriżulta li l-imputat, bħala 'salesman', kellu merkanzija tal-kumpanija li kien jaħdem magħha. Huwa biegħ din il-merkanzija u ma ħallasx il-flus li daħħal. Irriżulta li l-ammont li baqagħlha tieħu l-kumpanija huwa Lm288.24,0. Dawn il-flus kienu f'idejh bl-obbligu li jgħaddihom lill-kumpanija. Għalhekk anke dan ir-reat jirriżulta pruvat";

Rat ir-rikors li bih l-imputat appella u talab li s-sentenza fuq riportata tiġi revokata u li huwa jigi meħlus minn kull ħtija u piena;

Trattat l-appell;

Ikkunsidrat:

L-appellant qed jinvoka favur tiegħu l-benefiċċju tad-dubju - benefiċċju li ovvjament għandu dritt għalih purkè si tratti ta' dubju raġonevoli.

Issa, ir-rapport formali, bażi ta' l-istanza preżenti, li l-appellant għamel lill-Ispettur Salvu Galea huwa mhux biss, minħabba ċ-ċirkostanzi partikolari ta' fejn, x'ħin u kif ġara r-reat denunzjat, gravament suspettuż fih innifsu, imma talli, kif irrilevat l-ewwel Onorabbli Qorti, ma jaqbilx u dina l-Qorti żżid tgħid li ma jaqbilx f'partijiet *sostanzjali* - la ma' dak li, fl-istess jum, l-appellant kien irrifera lill-P.C. 745 Italo Tufigno u lanqas mar-riżultanzi tal-perizja kondotta mill-Ispiżjar Victor Gatt - liema diskrepanza l-appellant bl-ebda mod ma offra li jispjega, kif kjarament, fil-fattispeċje tal-każ, kien jinkombi lilu li jagħmel.

Fiċ-ċirkostanzi dina l-Qorti bl-ebda mod ma tħossha assillata b'xi dubju lontanament raġjonevoli dwar il-kolpevolezza ta' l-appellant.

Għal dawn il-motivi u għal dawk ta' l-ewwel Onorabbli Qorti, li qegħdin jiġu adottati:

Tiċħad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

The Revolutionary Gillette Sensor

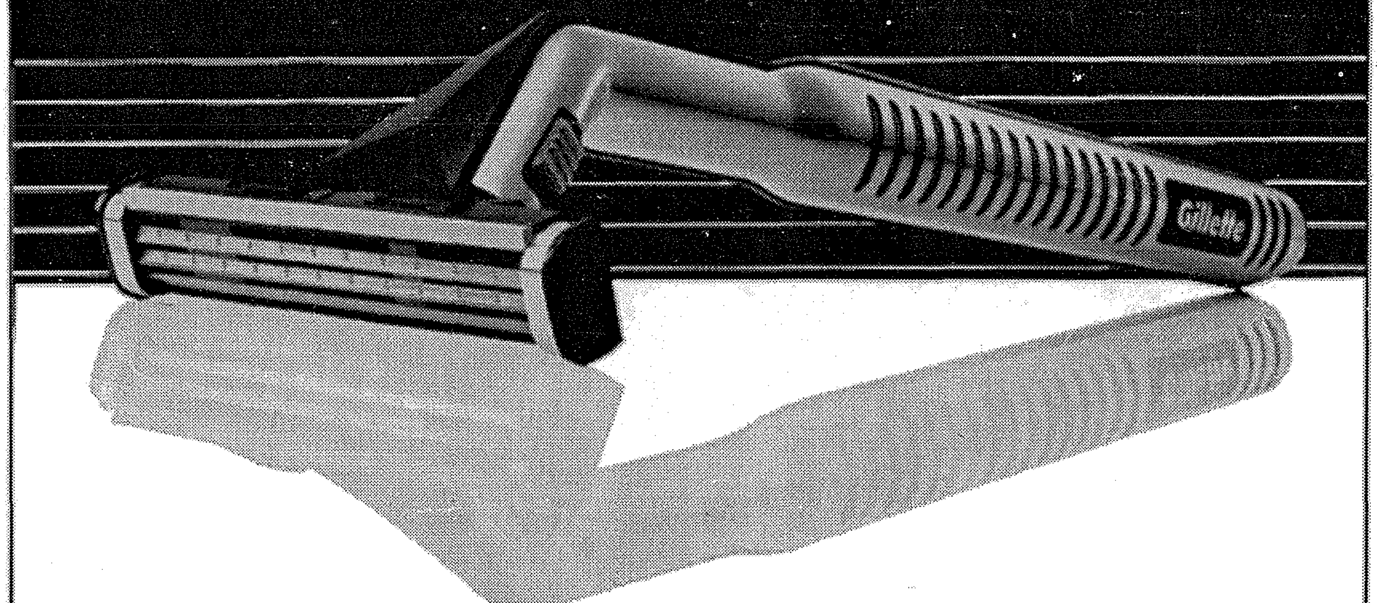

It senses and adjusts to the individual needs of your face for the best shave a man can get.

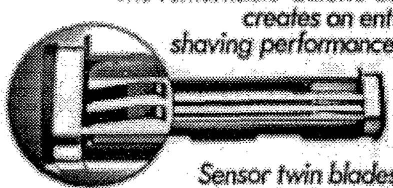

The remarkable Gillette Sensor shaving system creates an entirely new standard in shaving performance. It's a shave personalized to every man.

The revolution starts with the platinum hardened Sensor twin blades. They're individually and independently mounted on highly responsive springs. So they continuously sense and automatically adjust to the individual curves and unique needs of your face.

But innovation doesn't stop there. The ultra narrow metal skin guard is also mounted on springs. It moves in total harmony with the blades to set up your beard for optimum shaving performance. Keeping this technology in constant contact with your face required another breakthrough. A dramatic redesign of the entire pivoting process creates a wider, more responsive, unprecedentedly smooth pivoting action. Innovation is everywhere. You can feel it in the textured ridges and balance of the Sensor razor. You appreciate it in the easy loading system and the convenient shaving organizer.

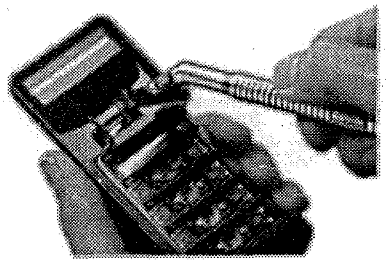

Even rinsing is innovative. The new blades are 50% narrower than any others - water flows freely around and through them, helping to make rinsing and cleaning totally effortless.

But the true revolution of Sensor comes not with any one feature, but with the way the Sensor technologies work together. They combine to give your individual face a personalized shave - the closest, smoothest, safest shave you've ever had. Or, more precisely, the best shave a man can get.

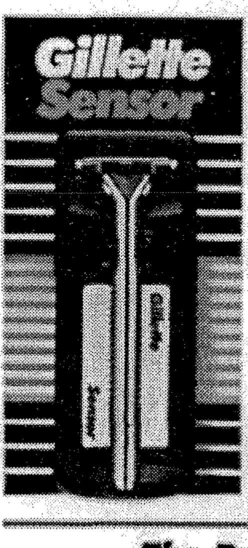

Gillette®

The Best a Man Can Get

SOLE REPRESENTATIVES: GEORGE BORG LTD. 26/2 MERCHANTS STREET, VALLETTA. TEL:225441.

Il-Mużew tal-Pulizija

ŻJARAT MILL-PUBBLIKU

minn Pc 248 J. Navarro

Fil-ħarġa tal-magazin tal-Pulizija Vol. 9 No. 10 kont ktibt dawr il-Mużew tal-Pulizija, fejn spegajt kif inhu mqassam u fhiex jikkonsisti f'dawk li huma esebiti. Kienu bosta dawk il-persuni li ma kienux jafu bl-eżistenza tal-mużew, biss wara li kienu qraw l-artikli fil-magażin "IL-PULIZIJA", urew interess li jiġu u jżuruh. Saru bosta appuntamenti lil ħafna nies fejn raw b'għajnejhom stess l-oġġetti li kienu esibiti u li ftit li xejn kienu jafu dwar il-pulizija ta' Malta u lis-storja twila u nteressanti li għandha.

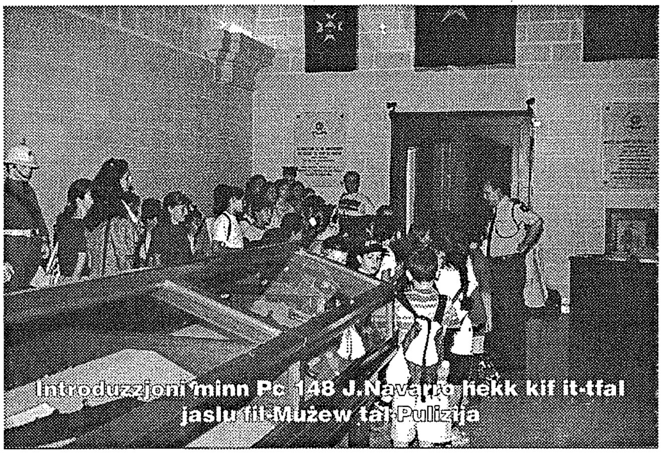

Introduzzjoni minn Pc 148 J.Navarro hekk kif it-tfal jaslu fil-Mużew tal-Pulizija

Kien hemm kummenti ta' tifħir u ta' nkoraġġiment mill-pubbliku li attenda, kemm rigward ta' esibti kif ukoll għal ma min kellu x'jaqsam mat-twaqqif ta' l-istess mużew. Wieħed bi pjaċir jgħid illi kien hemm persuni li wara ż-żjara tagħhom, rregalaw diversi ritratti antiki li għandhom b'xi mod jew ieħor x'jaqsmu ma l-istorja tal-Korp tal-Pulizija ta' Malta.

Spjegazzjoni fuq ix-xaretta, waħda mill-esebiti li hemm fil-Mużew

B'hekk dawn l-istess ritratti jistgħu jidgawdew mill-pubbliku nġenerali.

Skola Sajf għat-tfal

Fis-16 ta' Lulju 1997, bdew attivitajiet kulturali organiżżati mid-Dipartiment ta' l-Edukazzjoni jew aħjar kif inhija aktar magħrufa bħala 'SKOLA SAJF'. Dawn l-attivitajiet kulturali kienu jikkonsistu fi żjarat lill-Mużew tal-Pulizija ġewwa d-Depot minn tfal ta' eta' u sess differenti. Minn barra l-mużew, it-tfal ġew meħuda wkoll iżuru s-sezzjoni tal-FIRE BRIGADE ġewwa l-Furjana w anke s-Sezzjoni tal-KAVALLERIJA tal-korp magħrufa bħala 'MOUNTED POLICE'.

ŻJARAT FIL-MUŻEW TAL-PULIZIJA

Għall bosta mit-tfal li l-eta' tagħhom kienet tvarja bejn is-sitt snin u l-għaxar snin, kienet l-ewwel opportunità li jiltaqaw personalment ma pulizija. Kien hemm numru mhux ħażin ta' tfal, speċjalment dawk żgħar fl-età tagħhom li wrew xi ftit tal-biża' jew mistħija li jkunu fil-preżenza ta' uffiċjal tal-pulizija. Ma kienitx daqshekk faċli li tispjega lil dawn it-tfal fuq l-istorja tal-pulizija għaliex ma kienx hemm dik l-esperjenza ta' għalliem jew edukattur tat-tfal biss xorta bħala ġenitur, stajt nifhem sewwa l-aġir ta' ċerta tfal li għall-ewwel darba forsi f'ħajjithom, f'eta' hekk tant żgħira kellhom l-opportunità li jiltaqaw tant mill-qrib ma pulizija kif ukoll li jkunu fil-post minn fejn jitmexxa l-Korp tal-Pulizija.

Tfal jagħmlu xi domandi dwar uniformijiet lil Pc Navarro

Però, biż-żmien kelli ċ-ċans li nipperswaduhom li l-pulizija huwa tassew ħabib tagħhom u qiegħed hemm biex jipproteġihom u għaldaqstant ma naqsitx xi ċajta jew tnejn sabiex nirbaħ il-kunfidenza tagħhom.

F'hiex jikkonsistu dawn iż-żjarat kulturali?

Dawn iż-żjarat kulturali jikkonsistu billi t-tfal flimkien ma' l-għalliema tagħhom jinġabru ġewwa l-Mużew tal-

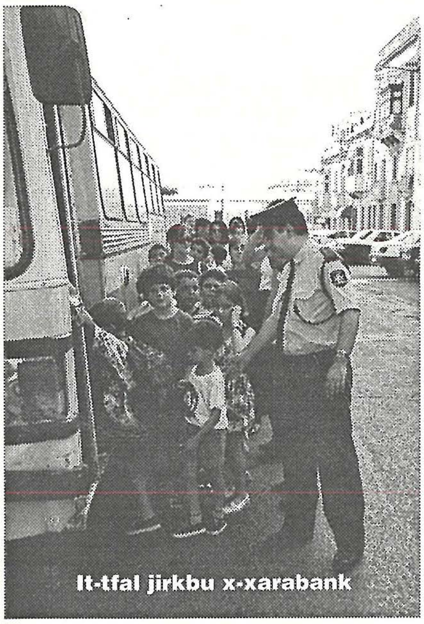

It-tfal jirkbu x-xarabank

pulizija. Hemm hekk issir introduzzjoni żgira sabiex it-tfal ikollhom idea ta' xċser jaraw u fejn sejrin. Ta' min jinnota li ċerti tfal tassew jiġu preparti għal din l-okkażjoni billi jġibu magħhom 'Lunchpacks', cameras u xi min daqqiet lapes u pitazz sabiex iniżżlu xi notamenti, ta' dak li jisimgħu jew jaraw. Hekk kif nispiċċ aw mill-mużew, nirkbu il-'bus' li teħodna l-garaxx tal-pulizija ħalli nżuru t-taqsima tat-Tifi tan-Nar tal-Furjana. Kif naslu hemm nagħmlu daqs għaxar minuti ta' rikreazzjoni u wara t-tfal jittieħdu jżuru l-FIRE ENGINES. Minn hawnhekk nixtieq nirringrazzja għan-nom tat-tfal lil kull membru tat-taqsima tat-tifi tan-nar, għad dedikazzjoni u l-paċenzja li wrew sabiex it-tfal mhux biss raw kif jaħdmu l-FIREMEN iżda anke ukoll jitgħallmu dwar kif wieħed għandu jieħu prewkawzjoni dwar ħruq.

Ma naqsitx li t-tfal jittellgħu fuq xi 'FIRE ENGINE' u jittieħdu dawra żgħira sabiex jidħlu f'atmosfera kważi vera ta' x'toffr, l-ħajja ta' 'FIREMAN'. Wara li nispiċċaw mill-'Fire Brigade Section', nerħulha għat-Taqsima tal-Kavallerija ġewwa l-Marsa. Hawnhekk ta' min jinnota li wiċċ t-tfal jinbidel f'wieħed ta' ferħ u gost għaliex ħafna minnhom qatt ma kienu raw jew resqu viċin daqshekk ta' żiemel.

Grupp ta' tfal minn 'Skola Sajf' ta' Hal-Tarxien waqt iż-żjara taghhom lil-'Fire Brigade' flimkien ma' Pc Navarro u membri tat-Taqsima tan-Nar tal-Furjana

Hekk kif naslu l-'Mounted' jinkiser dak is-skiet u l-attenzjoni u jibda l-qbiż u l-agħjat tat-tfal. Nixtieq għal darba oħra minn hawn nirringrazzja għan-nom ta' kulħadd lil kull membru tat-taqsima tal-kavallerija għall-

It-tfal attenti ghal dak kollu li qed jiġi spjegat lilhom mill-membri tal-'Fire Brigade'

paċenzja u d-dedikazzjoni li wrew sabiex jintlaħaq l-għan li għalih morna.

J'Alla żjarat bħal dawn jibqgħu jsiru fil-futur, għaliex hija ħaġa ċerta li l-ġid u li joħroġ minn dawn iż-żjarat huwa kbir ħafna u b'hekk lis-storja tal-pulizija Maltija tiġi mifruxa ma'l-istudenti tagħna.

Attendenza
(fil-Mużew tal-Pulizija)

Sena 1996
Żjarat kulturali għal kulħadd
700 student

Sena 1997
Skejjel tal-Gvern u Privati
964 student

Skola Sajf (sa Settembru 97)
795 student

Total 1,759

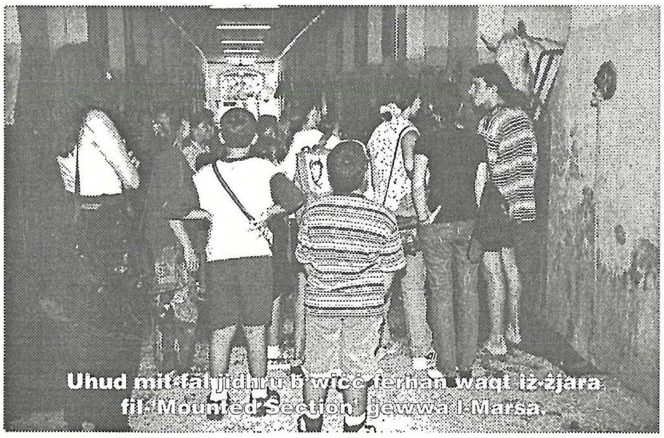

Uhud mit-tfal jidhru b'wiċċ ferhan waqt iż-żjara fil-'Mounted Section' ġewwa l-Marsa.

It-tfal jidhru jmissu wiehed miż-żwiemel tal-Kavallerija

IL-QALBA TAR-RAĦAL QED TĦABBAT JEW QED TMUT

L-Aspett Soċjali, Kummerċjali u Kulturali

Kitba ta'
ANTON F. ATTARD, B.A. (Gen.).

L-irħula l-aktar qodma ta' Malta u Għawdex ma kienu xejn ħlief kommunitajiet żgħar tal-bdiewa li fil-Medjuevu f' Malta kienu magħrufa b'ismijiet li jibdew bil-prefiss Ħal-, bħal per eżempju Ħal Warda, Ħal Mann, Ħal Tmin, Ħal Farruġ, Ħas Saptan, Ħad-Dgħif u oħrajn. F'Għawdex il-prefiss Ħal-ma jeżistix, imma kommunitajiet żgħar kienu joqogħdu f'postijiet bħall-Qabbieża, Għammar, Għasri, Għar Ilma ta' Ħamet, tal-Ħniena, ix-Xewkija, il-Belliegħa, Triq tal-Għajn u oħrajn.

Minkejja d-diversita' t' ismijiet, dawn il-postijiet kollha kellhom ħaġa waħda komuni: kienu kommunitajiet tal-bdiewa, nies jaħdmu r-raba' u jrabbu l-bhejjem. Il-bhejjem li kienu jrabbu aktarx kienu tjur u fniek, ngħaġ u mogħoż u bhejjem għax-xogħol bħall-baqar, bgħula, u ħmir. Dawk li kienu jistgħu aktarx kien ikollhom ukoll xi żiemel.

Iżda, aktar ma beda għaddej iż-żmien u l-poplu, minkejja l-mard, katasrofi naturali u l-gwaj tal-ħbit tal-Mori u tat-Torok: xorta waħda beda ġej 'il quddiem u l-popolazzjoni bdiet tiżdied, certi nħawi bdew jiżviluppaw fi rħula kemmxejn kbar, kommunitajiet parrokkjali li wara ffurmaw l-ewwel irħula kbar ta' Malta: L-Imdina u r-Rabat, il-Birgu, Birkirkara, Naxxar, Mellieħa, Ħaż-Żebbuġ, Ħad-Dingli, is-Siggiewi, Ħal-Qormi, iż-Żejtun, iż-Żurrieq, u Bir Miftuħ F'Għawdex iċ-Ċentru kien fiċ-Ċittadella u r-Rabat. Hawnhekk ukoll kienu l-ewwel parroċċi ta' dawn il-gżejjer u dawn il-kommunitajiet pjuttost kbar ħafna drabi bdew jgħatu servizzi speċjalizzati lill-popolazzjoni tal-bdiewa ta' dawn il-gżejjer.

Biex nagħti eżempju Ħaż-Żebbuġ kien hemm kommunità li tinnegozja fix-xogħol tal-qoton u l-insiġ; Ħal-Qormi kien magħruf għall-fran tiegħu, Bir Miftuħ u ż-Żurrieq għax-xogħol tal-barrieri, ir-Rabat, Ħad-Dingli, il-Mellieħa u Għawdex għax-xogħol tal-biedja u l-għasir ta' l-għeneb għall-inbid, il-Birgu u l-inħawi tiegħu għax-xogħol tal-ħbula, Birkirkara għax-xogħol tal-fuħħar, San Pawl il-Baħar, Marsaxlokk u ż-Żurrieq għas-sajd. Snajja' żgħar oħra kienu tista' tgħid mifruxa ftit jew wisq ma' l-irħula kollha ta' dawn il-gżejjer. Hawn qiegħed nirreferi għal snajja' bħalma huma mastrudaxxi, ħaddieda, skarpar, bajjada u kaħħal, karretuniera, furnara, taħħana u ħaddiema ta' servizzi oħra biex jaqdu lill-ikbar tliet snajja' ta' dawn il-gżejjer: Il-Biedja, is-Sajd u l-Bini.

Il-pjanta arkitettonika tar-raħal antik Malti u Għawdxi kienet maħduma b'tali mod biex taqdi żewġ ħtiġijiet importanti: id-difiża tar-raħal u l-aspetti soċjali u s-snajja qodma ta' dari. Għalhekk, l-irħula ta' dawn il-gżejjer kienu magħmula minn għadd żgħir ta' djar madwar il-kappella tar-raħal u f'każ ta' ċentri kbar min għadd ta' toroq dojoq u sqaqien maħduma bħal labirint li min ma jaf sewwa faċli li jintilef fih. Din is-sistema ta' ppjanar ma kenitx waħda ta' pajjiżna biss. Infatti nsibu li l-bliet antiki tal-pajjiżi tal-Mediterran għandhom l-istess għamla ta' pjanta b'toroq dojoq mgħawġin u sqaqien li fihom il-barrani jista' faċilment jintilef.L-iskop kien wieħed: dak ta' difiża, biex il-barrani ma jkunx jista' jsib minfejn jaħrab malajr u fl-istess waqt in-nies tal-post ikollha ħin biżżejjed biex iddabbar rasha malajr minn kull periklu. Ħarsa lejn il-pjanta antika tar-Rabat ta' Għawdex wieħed jista' malajr jifhem kemm kienet ħ a ġ a ħafifa li n-nies tal-post jaħarbu k u l l periklu li jista' jinqalax u f l - istess ħin kemm kienet ħaġa tqila li wieħed islb minfejn għandu jgħaddi b'daqstant toroq dojoq u sqaqien jagħtu għal xulxin.

L-aspett reliġjuż jiddomina fuq kollox f'dawn l-inħawi. Fl-irħula qodma ta' Malta u Għawdex għandek issib għadd bla qies ta' niċeċ mal-faċċati tad-djar u l-aktar fil-kantunieri tat-toroq u l-isqaqien. Id-dawl inemnem quddiem l-istatwi ta' dawn in-niċeċ ma kienx biss iservi biex juri d-devozzjoni u l-qima li minn dejjem kellhom niesna lejn Kristu, il-Madonna u l-Qaddisin imma kien ukoll id-dawl waħdieni li kien jagħti ftit tad-dija fl-iljieli mudlama meta ma kienx hawn dawl elettriku u meta l gżejjer tagħna kienu jitkeffnu fi dlam taqgħtu b'sikkina. Il-kappelli u l-knejjes żgħar fl-irħula qodma tagħna huma wkoll ix-xhieda tar-reliġjożita' tal-poplu tagħna u l-patronaġġ tal-Madonna u l-qaddisin kif mistqarr min-nies ta' l-irħula tagħna matul is-sekli.

Il-bini tad-djar u l-irziezet qodma tagħna huma wkoll xhieda l-aktar ħajja tal- gosti arkitettoniċi ta' żmien l-imgħoddi. Fil-bidu, fl-aktar irħula żgħar kont issib irziezet jew għorof tipikament Maltin b'żewġt ikmamar fuq xulxin, setaħ żgħir u bitħa magħhom.Fil-bitħa kienu jitrabbew xi annimali. Iżda aktar ma beda jgħaddi ż-żmien, ir-razzett Malti beda jikber aktar u kellu l-għamla ta' dar

ikompli f'paġna 38

SPORTS

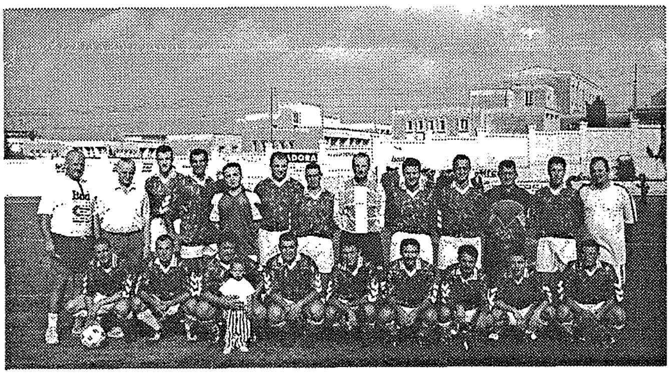

Partita football bejn it-team tal-Pulizija ta' Malta u team magħmul mill-*Guardia di Vigilanza* tal-Vatikan.

Nhar il-Gimgħa 3 ta' Ottubru 1997, it-team tal-football tal-Korp tal-Pulizija tal Malta lagħab logħba football mat-team tal-Guardia di Vigilanza tal-Vatikan fil-ground 'Victor Tedesco' fil-Ħamrun Qabel il-logħba ż-żewġ kaptani: għat-team tal-Pulizija Maltija P.S.509 John Lentini biddel rigal mal-kaptan tat-team tal-Pulizija Taljana li kienu jikkonsistu f'banner bl-arma tal-Korp rispettiv. Il-logħba, li kienet irrefjata mis-Sur Tonio Brigulio, kienet ferm pjaċevoli u ż-żewġ teamijiet ħarġu b'determinazzjoni li tal-inqas ma joħorġux telliefa. Fil-fatt it-team tal-Pulizija kellu bidu feliċi għaliex f'nofs l-ewwel taqsima mar fil-vantaġġ meta P.C.49 Jean Pierre Abdilla daħal tajjeb bejn difensur u l-goler biex bir-ras tefa fix-xibka. Għal-bqija tal-ewwel taqsima l-logħob kompla bilanċjat bit-team Taljan jipprova jikseb il-goal tad-draw pero' t-team tal-Pulizija Maltija ddefenda tajjeb biex l-iskor baqa jaqra 1-O favur it-team tal-Pulizija Maltija. Fil-perjodu tal-mistrieħ kien hemm wirja mit-Taqsima tal-klieb tal-Pulizija Maltija li ntlaqat tajjeb mill-pubbliku preżenti. Għat-tieni taqsima t-team Taljan kompla fejn ħalla fl-ewwel taqsima jipprova jġib il-goal tad-draw bit-team tal-Pulizija Maltija jkun ferm perikoluż f'diversi azzjonijiet tal-kontro attakk. Li ma kienx għal xi interventi tajbin tal-goler jew azzjonijiet moħlija mill-attakanti, t-team Malti kellu numru ta' okkażżjonijiet fejn ikabbar l-iskor fejn f'okkazzjoni minnhom laqat ukoll il-lasta l-mimduda minn free kick tat P.C.818 Joseph Farrugia. Kontra x-xejra tal-logħob it-team Taljan ġab id-

draw f'nofs it-tieni taqsima minn penalty wara li attakant tat-team Taljan twaqqa fil-kaxxa l-kbira minn P.C. 46 Charlo Casha. Il-logħba għalhekk spiċċat fid-draw ta' 1-1. Preżenti għall-logħba kien hemm ukoll diversi

ikompli f'paġna 37 ➠

Precast Concrete and Civil Engineering Works

- BUILDING AND PAVING BLOCKS
- PRESTRESSED ROOF SLABS
- PRECAST CONCRETE BEAMS & COLUMNS
- T-BEAM & BLOCK FLOORS
- READY MIXED CONCRETE
- EXCAVATION EQUIPMENT
- PILING WORKS
- TRENCHING WORKS

BALLUT BLOCKS LTD.

Ballut Blocks Ltd. Wied Filep, L/O Naxxar.
Tel: (356) 573093, 572666 Fax: (356) 575562.

CHUBB
SAFES
CHUBB
ALARMS

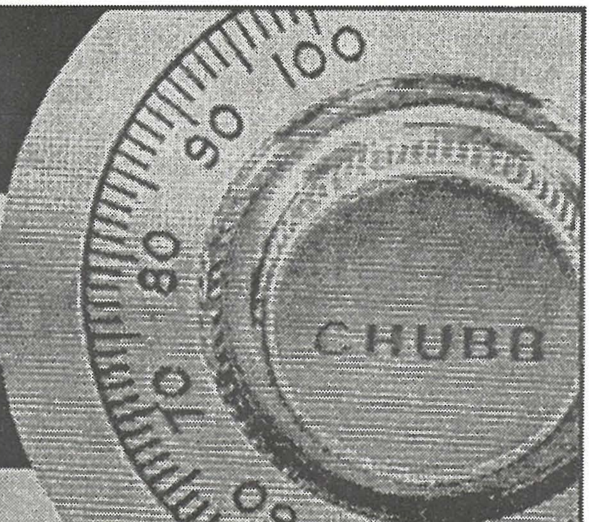

CHUBB protects
WHEN YOU'RE OUT, WE'RE IN.

PHILIP TOLEDO LIMITED

Notabile Road, Mriehel - Malta
Tel: 445566, 491525 Cables: Media - Malta
Tlx: 1649 Mw Fax: (356) 484316

JUNIOR PHOTOGRAPHER OF THE YEAR 1997/98

Paul Mangion was born in Valletta 46 years ago. He now resides at San Gwann. He is married to Marthese and has a 22 year old son and a 17 year old daughter. He started photography in 1986 by taking family shots. He joined the Malta Photographic Society in 1993, from which he learned a lot. Paul started photography in possession of a Minolta XGM, and now changed into a NIKON FM2 with 5O mm F1.2 normal lens, a NIKKoR 35-105 mm F3.5 zoom lens, a SIGMA 7O-3OO mm F3.5 zoom lens and several creative filters and accessories. Since joining the club in 1993, he never looked back. Two years after joining the club he won "The Amadeo Buontempo Award" by scoring the highest points over all three sections, that is colour prints, colour slides and monochrome prints. He also won "The Antoine Bianchi Trophy" for being first in colour slides.

This year, Paul was once again rewarded for his creative works by winning several awards. He won the O & V Trophy" for his portfolio "Fruit", "The Varta Trophy" for placing first in the monthly competitions in colour prints, "The Custom Lab Trophy" for first place in colour slides for the second consecutive year and the progress award 1996/97 Sony Shield (Junior Photographer of the year). In the yearly competition (Former Dunhill Competition) although not rewarded, his works were always accepted and this is quite an achievement, considering the number of entries.

His ambition is to take part in the international competitions in the slide categories. We wish him every success for the future.

SPORTS

ikompli minn paġna 35

diriġenti, uffiċjali u qraba tal-team tal-Guardia di Vigilanza. Wara l-logħba iż-żewġ teamijiet flimkien mal-Uffiċjali u qraba kienu mistiedna għall-riċeviment żgħir fil-Mess tal-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija fejn l-Uffiċjali taż-żewġ naħat biddlu rigali tal-okkażżjoni u saru diskorsi ta' ringrazzjament.

Il-Kumitat Sports tal-Pulizija jixtieq jirringrazzja lill-Kummissarju tal-pulizija għall-għajnuna tiegħu f'okkażżjoniet bħal dawn fejn bis-saħħa tagħhom jinbnew aktar relazzjonijiet tajbin ma'Korpi ta' Pulizija barra pajjiżna. Lis-Sur Cremona mill-ambaxxata tal-Holy See li bis-saħħa tiegħu dan l-avveniment seta jseħħ. Lis-Sur Victor Tedesco li offra l-faċilitajiet tal-ground tal-Ħamrun. Lill-membri tas-Sezzjoni tal-Kelb tal-Pulizija għal-wirja li taw fil-ground u lil dawk kollha li b'xi mod jew ieħor taw kontribut tagħhom biex din il-logħba tkun suċċess.

ikompli minn paġna 34

IL-QALBA TAR-RAĦAL QED TĦABBAT.......

iffortifikata, jigifieri bitħa kbira fin-nofs, imqawel dawramejt, xi remissa fejn jitqiegħed il-karrettunn, is-setaħ li titla' għalih b'taraġ mikxuf u l-għorof fuq. Fost il-kmamar ta' fuq kien ikun hemm il-kċina li kienet tkun kamra żgħira maqtugħa għaliha weħida billi fl-antik kienu jsajru bil-ħatab u l-kamra tal-ġbejniet fejn kienu jdendlu l-qannić biex jitnixxfu l-ġbejniet. Fuq wara ir-razzett, aktarx, għalkenm mhux dejjem, kien ikollu wkoll il-mandra.

Imma fl-irħula l-kbar fejn wieħed kien isib nies li m'humiex bdiewa, allura hawn hekk djar sinjorili bdew jieħdu post ir-razzet. Dawn id-djar aktarx kien ikellhom strata, kamra jew aktar laterali, għorfa kbira fuq bil-gallerija għal barra u li kont titla' għaliha minn taraġ, minn ġewwa. Il-galleriji ta' dawn id-djar ħafna drabi kienu jkunu tassew artisiċi u fil-poġġaman tagħhom kien jkollhom minquxa għeliem li juru ż-żmien ta' meta saru: slaleb tal-Kavalieri, l-istilel ta' Garzes, il-fjurdilis ta' Wignacourt, il-kukkarda ta' Zondadari, in-nofs qamar ta' Pinto, balavostri, għeliem reliġjużi, u għeliem naturali bħal fjuri, weraq, u mazzettuni.

Fil-qalba tar-raħal kien ikun hemn il-ħwienet kemm biex jinlbiegħu l-affarijiet meħtieġa mill-poplu u ħwejjeġ ta' l-ikel, kif ukoll fejn isir ċertu xogħol bħal ngħidu aħna xogħol tal-ħjata, ta' l-iskarpar, tal-landier, tas-sellar, tal-pasturi u ta' l-istatwetti, u xogħlijiet ta' arġenterija u ġojjelliera. Il-ħwienet tal-merċa, ta' l-inbid u l-fran kienu l-postijiet fejn n-nies kienet tiltaqa' u titkellem fuq l-aħħar aħbarijiet. Fit-truf tar-raħal wieħed kien isib il-maħżen fejn kienu jsiru xogħlijiet aktar tqal bħal dawk ta' l-injam - mastrudaxxi u karpentiera, tal-ħaddieda - tal-għodod u tan-nagħal, tal-karrettuni, u oħrajn, iżda billi raħal kien dejjem jespandi, għalkemm bil-mod, biż-żmien dawn il- ħwienet tax-xogħol sabu ruħhom ukoll fil-qalba ta' l-irħula tagħna.

Il-ħwienet tax-xogħol ta' l-irħula tagħna dari ma kienu jdejqu lil ħadd. Ir-raġuni hi li x-xogħol kien isir kollu b'idejn. Ma kinux jeżistu magni tqal ta' l-elettriku li barra l-ħsejjes insopportabbli li jagħmlu jixorbu wkoll l-energija elettrika tal-linji ta' l-inħawi. Il-ħwienet tax-xogħol fil-qalba tar-raħal kienu wkoll jispiraw liż-żgħażagħ ta' l-imgħoddi liema karriera għandhom jaqbdu. Is-servizz ta' *guidance* għaż-żgħażagħ dari ma kienx jeżisti. Iż-żagħżugħ kien sempliċement jidħol jaħdem bħala apprendist ma' xi mgħallem tar-raħal, dejjem b'paga baxxa ħafna, u mbagħad meta jitkisser fis-sengħa, jiftaħ għal rasu u jiġi aċċettat minn sħabu bħala bniedem li jista' jipprattika dik is-sengħa. M'għandix għalfejn hawn noqgħod nidħol fid-dettal kif dari ħaddiem tas-sengħa kien jingħaqad mal-fratellanza tal-qaddis protettar tas-sengħa tiegħu, iżda nsemmi biss dan il-fatt għaliex dari n-nies tas-sengħa kellhom ukoll il-għaqdiet tagħhom bir-regolamenti ħalli jkunu jistgħu jħarsu aħjar l-interessi tagħhom.

Id-dehra tal-ħajja fil-qalba tar-raħal ta' dari kienet ferm differenti minn dik ta' llum. It-toroq kienu bla traffiku xejn ħlief ta' xi karettuni miexi bil-lajma, ieħor ibigħ kull xorta ta' merkanzija ta' ħieġa għaddar, inkella dak tas-sennien u l-landier li kien isinn is-skieken u jsewwi kull xorta ta' borom u reċipjenti oħra mitqubin, jew tal-ħobż b'dik il-kaxxa mdaqqsa ta' l-injam mimlija ħobż b'riħa taqsam u li tiflaħlek qalbi. Mill-bqija, tfal jilagħbu u jaqbżu, mogħoż u ngħaġ tar-raħħal li kien igħaddi jbigħ il-ħalib, f'xi pjazzetta, t-tjur kienu jitħallew jiġru fit-triq bħalli kieku t-triq kienet xi bitħa, u fil-għaxija l-kebbies tal-fanali jidher għaddej bis-sellum fuq spalltu biex idawwal it-toroq b'dawl inemnem ġo fanal tipiku ta' erba' faċċati tal-ħġieġ. Fil-ħinijiet kollha tal-ġurnata wieħed kien jista' jara bosta nisa u rġiel iġorru l-ilma f'kull xorta ta' reċipjenti bħal buqan u bramel mill-ispiera jew għajn tar-raħal, inkella aktar qrib lejna mill-vitiet pubbliċi li kienu mxerrda mat-toroq tar-raħal kollu. Tiskantawx, dehra bħal din wieħed kien jista' jaraha f'inqas minn mit sena ilu. Minkejja li din id-dehra nostalġika għandha mnejn issaħħar lin-nies ta' żmienna, iżda kien hemm fattur wieħed li kien negattiv: il-mard li kien jaħkem ta' spiss lill-irħula tagħna minħabba n-nuqqas ta' iġenè li dari kien jeżisti f'pajjiżna u b'xorti ħażina l-mard kien jagħmel ħerba akbar fost it-trabi u t-tfal.

Minn wara t-Tieni Gwerra Dinjija l-hawn din il-ħajja antika ta' dari bdiet titbiddel. In-nies bdiet taqla aktar flus, bdiet titgħallem, tdiet tfittex il-kumdita'. Il-karrozzi bil-mod il-mod, imma bl-aktar mod żgur, invadew it-toroq li ma baqgħux iktar it-teatu tal-logħob għat-tfal tagħna, lanqas il-bitħa fejn jiġġerrew it-tjur u l-mogħoż tar-raħal. Il-vitijiet pubbliċi u l-egħjun għebu fix-xejn. In-nies bdiet tirranġa darha, tagħmel il-kamra tal-banju, daħħlet id-dawl elettriku u hekk ukoll spiċċaw il-lampi tal-pitrolju u l-fanali mit-toroq. Mad-dħul tat-televiżjoni u żjieda kollaterali tat-traffilku ntemm għal kollox il-logħob folkloristiku tat-tfal fit-toroq. Imma dan kollu ma qeridx il-ħajja fil-qalba ta' l-ibliet.

ikompli f'paġna 40

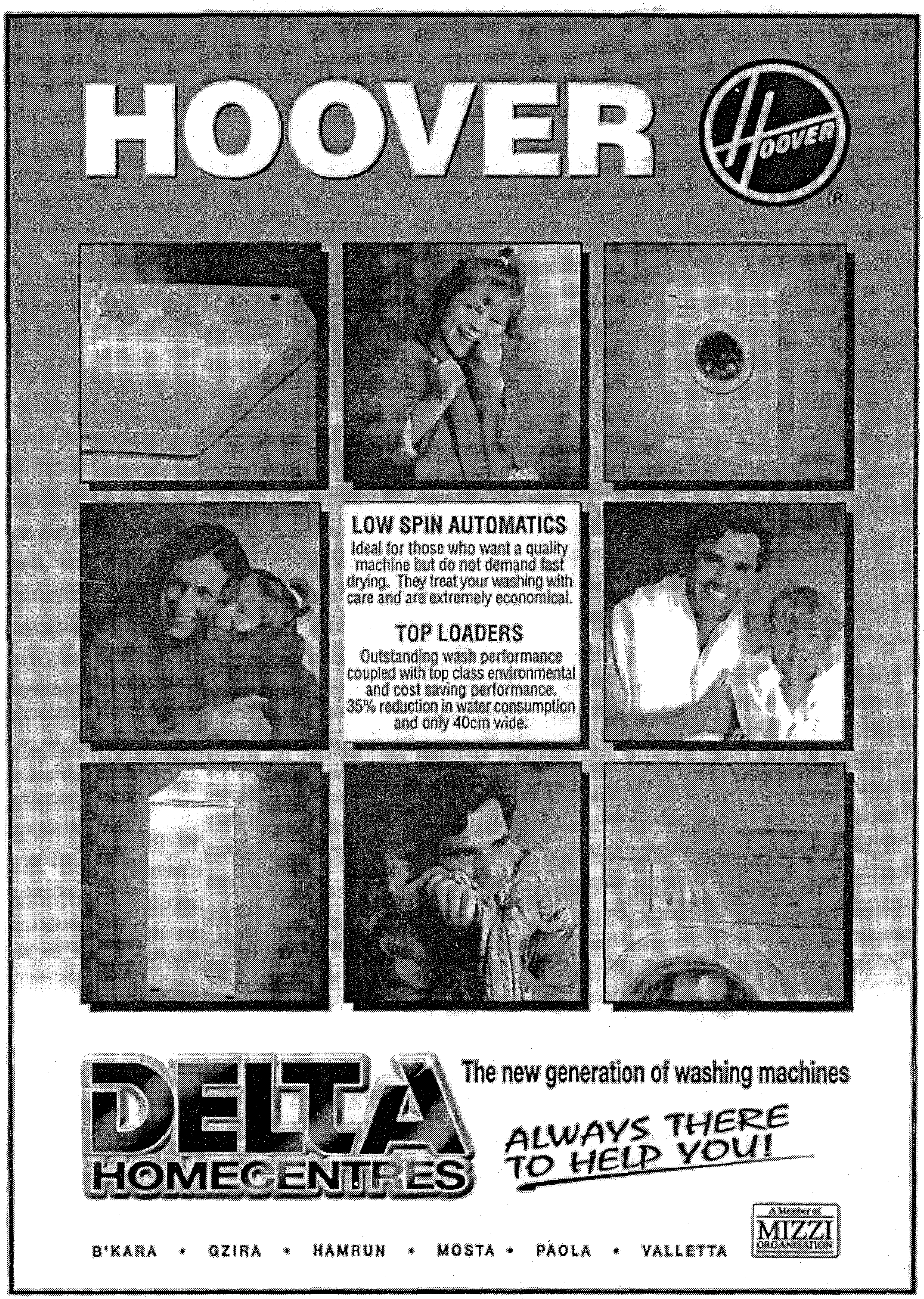
HOOVER
LOW SPIN AUTOMATICS
Ideal for those who want a quality machine but do not demand fast drying. They treat your washing with care and are extremely economical.
TOP LOADERS
Outstanding wash performance coupled with top class environmental and cost saving performance. 35% reduction in water consumption and only 40cm wide.
DELTA HOMECENTRES
The new generation of washing machines
ALWAYS THERE TO HELP YOU!
A Member of MIZZI ORGANISATION
B'KARA • GZIRA • HAMRUN • MOSTA • PAOLA • VALLETTA

ikompli minn paġna 38

IL-QALBA TAR-RAĦAL QED TĦABBAT.....

Mat-tqassim ta' l-enerġija elettrika fl-ibliet u l-irħula tagħna, n-nies tas-sengħa, l-aktar il-mastudaxxi u l-ħaddieda, bdew idaħħlu magni tqal li jagħmlu ħafna ħsejjes u jixorbu l-enerġija. Hawn beda l-inkwiet. Il-kwistjonijiet mal-ġirien ma kienx ftit u ħafna drabi kien jispiċċaw billi r-raġel tas-sengħa kien imur jarma banda oħra inkella r-residenti jwarrbu biew imorru joqogħdu f'postijiet aktar kwieti. Ċerti snajja tradizzjonali bdew imutu l-mewta naturali. Ix-xogħol tas-sellar, tas-sennien, tal-landier u ta' l-iskarpar, biex inkun semmejt xi eżempji beda jonqos. Dan ġara, fil-każ tas-sellar, għaliex il-bhejjem tat-tagħbija bdew jonqsu u flokhom daħlu kull xorta ta' vetturi tan-nar bħal vannijiet, u trakkijiet. Fil-każijiet l-oħra daħlet is-sistema tad-disponiment ta' l-oġġett wara li jintuża minflok wieħed joqgħod isewwi fih kemm minħabba l-għoli tax-xogħol inkella għaliex ċerti konteniturі moderni bħal borom kzazel u reċipjenti simili magħmulin mill-aluminju jservu wisq iżjed minn dawk tal-landa.

Dawn l-aħħar tletin sena, mbagħad komplejna naraw esodu sħiħ ta' nies mill-qalbiet antiki tal-bliet u l-irħula tagħna minħabba li n-nies bdiet tipprefexi tibni d-dar ġdida f'xi Skema tad-Djar kemm tal-Gvern kif ukoll tal-privat. Mil-lat ekonomiku ż-żgħażagħ bdew isibu li kien jaqblilhom jibnu dar ġdida, komda u moderna, u kif iridu huma, milli joqogħdu jaħlu flushom li ħafna drabi jissellfuhom b'imgħax mħux żgħir, ħalli jsewwu u jirranġaw xi dar qadima li kif igħid il-Malti, tirranġa kemm tirranġa, dejjem tibqa' qadima. Għalhekk illum il-gurnata għandna ħafna rħula f'Malta u Għawdex li t-tfal u l-familji żgħar aktar jinsabu fil-periferiji milli fil-qalba tal-lokal. Il-ftuħ tas-supermarkets jew ħwienet kbar komplew taw daqqa ta' ħarta lill-qalba tal-bliet u l-irħula tagħna bl-għeluq tal-ħwienet iż-żgħar. Spiċċaw il-ħafna fran żgħar li kien hawn jaħdmu bil-ħatab. Għalqu biex qatt ma jerġgħu jiftħu. Spiċċaw il-ħwienet ta' l-imbid ta' dari u flokhom għandna s-swali tad-dis-cos f'postijiet imbiegħda. Saħansitra s-swali tat-Talkis li f'xi postijiet kienu ferm popolari spiċċaw bies għalqu u llum bdew jiftħu f'postijiet oħra mbiegħda.

Nerġa' mmur lura għal żmien is-sittinijiet. Dan kien żmien il-boom tal-bini. Ħafna postijiet antiki ġew imwaqqgħa u mibnija mill-ġdid, iżda bil-miġja tal-barranin fostna: il-Maltin u l-Għawdxin ndunaw li fil-bini antik tagħhom kien hemm teżor. Ħafna barranin bdew jaraw li l-istil antik tal-bini tagħhom kien wieħed tassew affaxxinanti u għalhekk bdew jippreferu li jixtru djar antiki rinnovati milli xi flat jew xi dar ġdida. Minħabba dan ħafna bini antik beda jaqa' f'idejn xi koppja barranija mdaħħla fiż-żmien u bla tfal. Dan il-proċess li kien beda bil-kbir f'dawn iż-żminijiet baqa sejjer, kultant imajna u kultant jerga' jieħu r-ruħ. Laqat ħafna l-akar postijtet żgħar f'Għawdex bħall-Għarb u l-Għasri li spiċċaw tista' tgħid irħula ddomnati mill-barranin bil-popolazzjoni lokali dejjem tonqos u tiċkien.

Dan il-proċess għadu sejjer fiż-żewġ gżejjer. Imma fil-każ ta' Għawdex issa qiegħed jiġri li l-Maltin qegħdin jikkupjaw lill-barranin għaliex dawk li jistgħu qegħidin jixtru proprjeta' f'Għawdex fejn ikollhom il-kumdita' kollha biex jiġu jqattgħu l-vakanzi f'Għawdex meta jridu u kif iridu; Id-djar kbar u antiki aktarx jinxtraw minn dawk li jkunu jifilħu jħallsu kemm għall-akkwist tal-proprjeta' kif ukoll għall-irrinovar u l-manutenzjoni tagħha. Dan kollu b'xi mod inaqqas il-ħajja normali f'lokal għaliex min ikollu propjeta' bħal din ma jkunx qiegħed juzaha l-ħin kollu, anzi aktar iva milli le tagħmel xħur sħaħ magħluqa.

Hawnhekk ma rridx nagħti wieħed x'jifhem li l-qalba tal-bliet u l-irħula tagħna issa ġiet bħal ċimiterju jew xi post okkupat mill-barranin. Kieku verament wasalna f'dan l-istat, kieku kien ikollna biex ninkwetaw. Meta ċ-Ċittadella ta' Għawdex sfat abbandunata, spiċċat bħal barriera fejn kulmin lkien ikollu bżonn xi xorok jew ġebel ieħor, kien jitla' sa hemm fuq u jisraq kemm irid bla ma jkellmu ħadd. Ma nemminx li l-qalba ta' l-irħula tagħna tista' tmissha l-istess xorti għaliex illum il-propjeta' tiswa ħafna flus u n-nies tgħallmet li l-antik mhux bilfors għandu jitwaqqa' jew jitħalla fi stat ta' abbandun. Iżda l-periklu li wieħed iwaqqa' l-qadim biex jibni l-ġdid kien qiegħed dejjem hemm u għalhekk saret il-liġi ta' l-Awtorità ta' l-Ippjanar biex dak li hu antik u ta' preġju fih innifsu jiġi konservat.

Iżda l-konservazzjoni ma ssirx billi wieħed sempliċement jistaġna l-iżvilupp. Il-konservazzjoni ssir billi jsir pjan ta' azzjoni biex il-qalba tar-raħal issirilha manutenzjoni xierqa, rijabilitazzjoni ħalli terġa' tiġi popolata minn familji żgħażagħ, u propaganda turistika biex il barranin iżuru postiiiet bħal dawn. Irridu ninsew li l-attrazzjonijiet turistiċi tal-gżejjer tagħna huma biss it-tempji preistoriċi tagħna u l-bini storiku li ħallew warajhom il-Kavalieri ta' San Ġwann. Iċ-ċentri storiċi u antiki ta' l-irħula tagħna għandhom is-sabiħ, il-preġju u l-interess tagħhom meta dawn ikunu rranġati u mogħtija d-dehra oriġinali tagħhom nieqsa għal kollox minn dak li daħal żejjed u kerrah l-ambjent matul iż-żmien bħalma huma wires u fili ta' l-elettriku, fanali stil modern bla bżonn,toroq imħarbtin, u faċċati ta' djar sfigurati b'kull xorta ta' alterazzjonijiet u tabelli. L-ambjent qadim tal-qalba ta' l-irħula tagħna għandu seħer fuq it-turist, speċjalment ta' dak li jkun ġej minn pajjiżi ta' l-Ewropa ta' fuq, għaliex għandu dehra kompletament differenti minn dik li soltu jara f'pajjiżu. B'xorti ħażina ħafna Maltin u Għawdxin dan il-fatt ma jifhmuħx mill-ewwel u għalhekk mhux dejjem jagħtuh importanza

Il-Kunsilli Lokali ta' l-irħula tagħna għandhom jiġu inkoraġġiti biex jagħmlu xogħlijiet ta' konservazzjoni u rijabilitazzjoni fil-qalba ta' l-irħula tagħhom. Wieħed għandu wkoll jinkoraġġixxi attivitajiet kulturali fl-inħawwi antiki ta' kull belt u raħal u li t-turisti jittieħdu jaraw postijiet bħal dawn bit-toroq dojoq tagħhom, dawl in-niċeċ antiki, il-kappelli u l-knejjes żgħar tagħhom, id-djar qodma, il-palazzini żgħar li nsibu mxerrda 'l hawn u 'l hemm bil-faċċati u l-galleriji ħelwin tagħhom u li minn jaf kemm ngħaddu minn quddiemhom kuljum bla ma nagħtu każhom. Ħwienet fejn jista' jinħadem artiġġjanat bl-idejn u li ma jdejjaq 'il ħadd għandhom jiġu inkoraġġiti f'dawn l-inħawi għaliex huma intapriżi u attivitajiet bħal dawn li jagħtu l-ħajja mill-ġdid lill-qalba antika ta' kull raħal, Wieħed għandu wkoll fejn jista' jrazzan bla ma joħnoq għal kollox it-traffiku mill-qalba tar-raħal biex kemm jista' jkun jitnaqqas ukoll it-tniġġis li ħafna drabi jifga t-toroq dojoq bi dħaħen velenużi li aktar iva milli le huma wkoll waħda mill-kawżi għala nħawi bħal dawn illum qegħdin jiġu abbandunati.

Jekk il-qalba l-antika ta' l-irħula tagħna tingħata dehra ġdida, ħajja ġdida, kwieta imma mhux mejta għal kollox, importanza turistika u kulturali, u tkun reklamata bħala alternattiva ideali għal residenza fil-kwiet u ambjent tipikament Malti, allura għandna nserrħu rasna li postijiet bħal dawn mhux talli ma jmutux imma jkomplu jilagħbu parti mill-aktar importanti fil-ħajja soċjali-ta' dawn il-gżejjer.

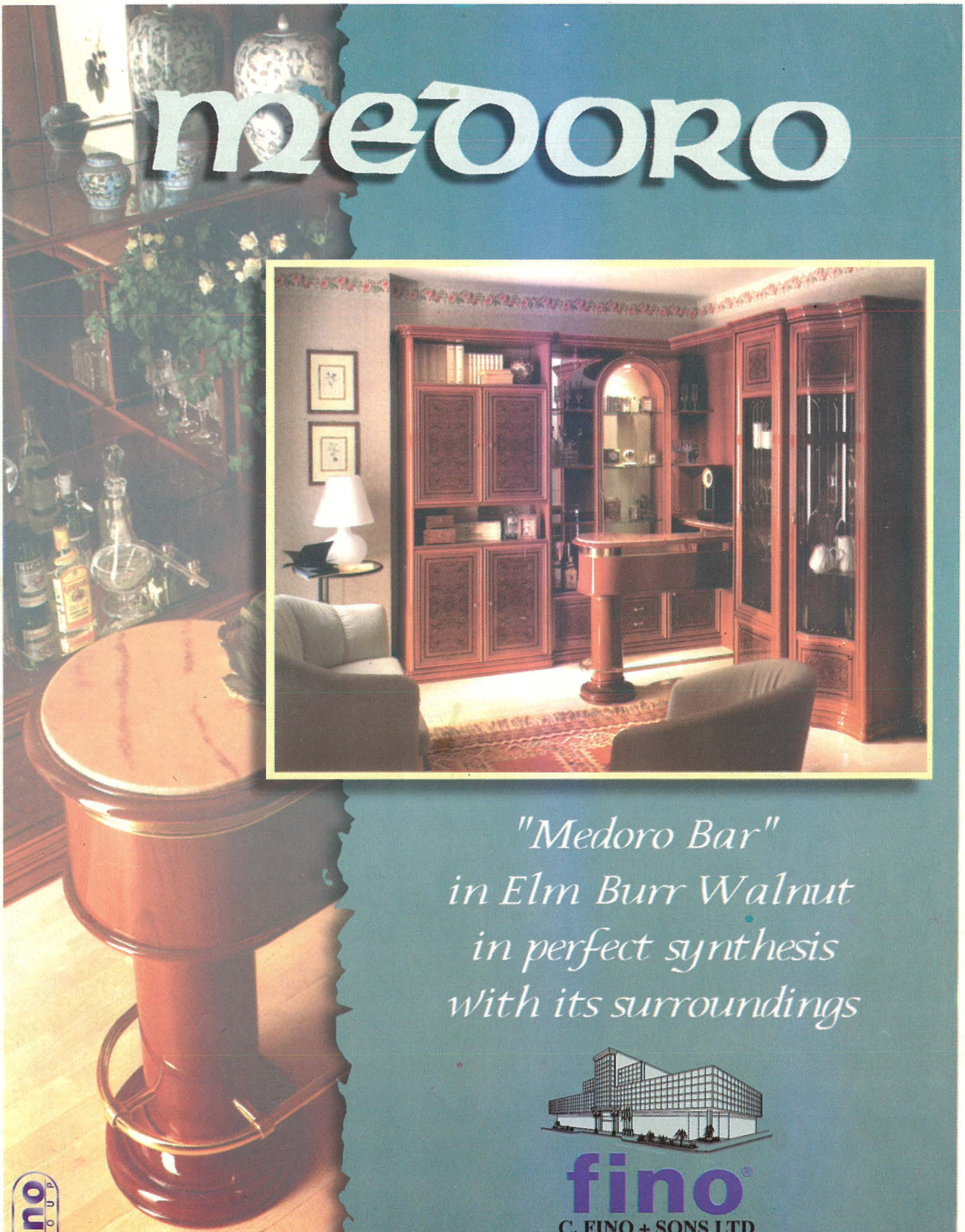
MEDORO
"Medoro Bar"
in Elm Burr Walnut
in perfect synthesis
with its surroundings
fino
C. FINO + SONS LTD
Mrichel
fino GROUP

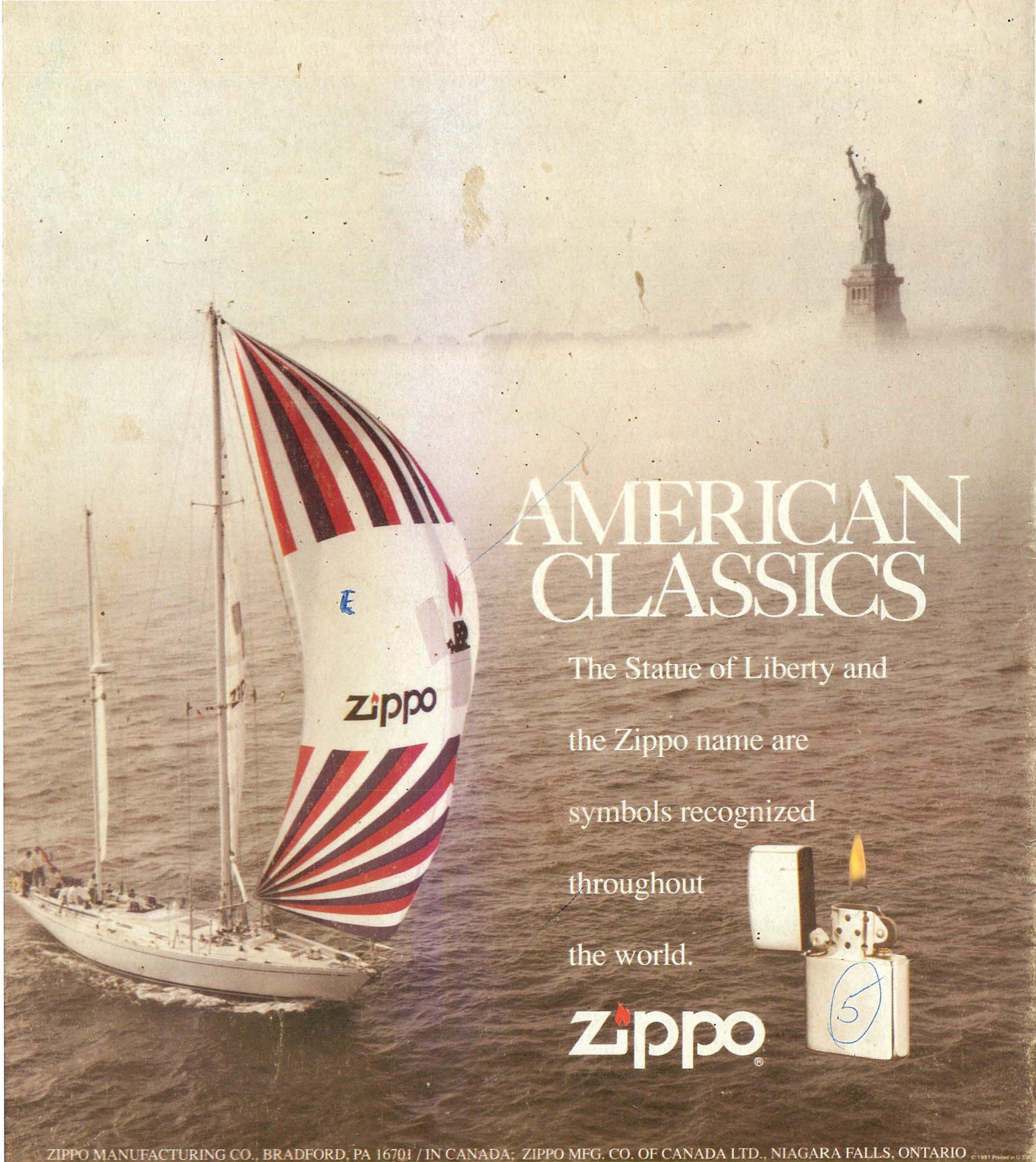

ESTABLISHED 1894

CAPT. A. CARUANA

SOLE AGENTS: CAPTAIN A. CARUANA LTD. REPUBLIC STREET, VALLETTA. TEL: 246202/245903.